Modře označené štítky znamenají,
že není zaplacené předplatné!
Předplatné na jeden rok je
34,29 + 1,71 (HST) = 36 kan. dolarů
Cena 2,85 + 0,15 (HST) = 3,00 dolary.

Agreement # 40005374/ Registration # 09089

Datum, dokdy jsou noviny předplaceny, je v pravém horním rohu štítku!
ISSN 1186-9283 (Print)
ISSN 1923-1784 (Online)

J Time Committed Á délai convenu

Telefon: 416/530-4222
647/728-0654
Praha: 222-261-811
E-mail: abe@zpravy.ca
abe@satellite1-416.com

No. 8.
(554.)
Vol. 25.

ČESKOSLOVENSKÉ NOVINY - CZECHOSLOVAK NEWSPAPER

satellite 1-416

Thursday,
August 20,
2015

Published by ABE, P. O. Box 176, Station „E“, Toronto, Ontario, Canada M6H 4E2

satellite1-416.com – zpravy.org – zpravy.ca – spravy.ca

Letecký den v Edenvale a nestárnoucí vozidla

Již se stalo tradicí, že druhou sobotu po srpnovém dlouhém víkendu, se koná na letišti Milana Kroupy v Edenvale letecký den spojený s přehlídkou starých automobilů. Historii tohoto letiště popsal Josef Čermák podrobně v knize Rozlet, která má vyjít v těchto dnech v anglickém překladu Paula Wilsona. Při minulé návštěvě leteckého dnu v roce 2013 se mi dokonce podařilo se proletět nad Wasaga Beach a přilehlým okolím. I když letos v sobotu 8. srpna v Torontu pršelo, předpověď na odpoledne byla příznivá a tak jsme s Martinem Přibáněm do Edenvalu vyrazili. Původně s námi měl jet nestárnoucí Josef Čermák, ale tentokrát mu to nevyšlo. Doufejme, že příště. O létání nad Rajským údolím, jsem psal v 13. čísle Satellitu z roku 2013 a o svých zážitcích s mojí první cestou letadlem ve 4. čísle z roku 2012.

Dnes bych se proto chtěl věnovat nedílné součásti leteckého dnu a to přehlídce starých vozidel. I letos jich bylo na letišti požehnaně. Dokonce jsem na vlastní oči spatřil aerovku z roku 1935 Jerry Formánka. Pravda trochu mne zklamal, protože do Edenvale s ní nepřijel, ale pouze jí přivezl na tahači, takže nevím do jaké míry je funkční a jestli by vzdálenost 180 km urazila bez úhony. Skutečností je, že kdyby tento stroj selhal, pak by se teprve mohla použít náhradní doprava. Kromě toho jsem ale spatřil tatrovku, která byla ještě o rok starší.

Jedna dívka ve filmu Dušana Hanáka Den radosti, říká: „Milujeme staré věci, protože je na nich vidět čas!“ Na starých automobilech je skutečně vidět čas. Většinou se jich mnoho nedochová. Dříve než se dostanou do kategorie veteránů, skončí na smetišti nebo ve šrotu, protože se za ojetinu jejich majitel stydí.

Byly však doby, kdy vlastnit jakýkoliv automobil bylo znakem pracovitosti a navíc každé motorové vozidlo přinášelo do rodiny radost. V té době byla i motorka Jawa 175 luxusem. Jediný, kdo v celém příbuzenstvu vlastnil automobil byl strejda Pepík z Kutné Hory. A já jsem byl na to náležitě hrdý. Vždycky jsem tvrdil, že sice nemáme auto, ale že můj strejda ho má. Strejda byl totiž nesmírně pracovitý truhlář a my jako děti jsme jezdili do Kutné Hory na prázdniny.

Jednou jsem u něj mezi nářadím objevil metr (přesněji řečeno žlutý dvaceticentimetr) a malý svěrák. Strašlivě se mi tyto dva nástroje líbily a začal jsem loudit. Teta Růža, jeho

Letadlo, které lze spatřit jen v Edenvale

manželka, mně řekla, že ten metr by mně strejda mohl dát, ale na ten svěrák nemám nárok, protože ho strejda potřebuje. Usnul jsem s nadějí, že budu mít aspoň skutečně pravý, nefalšovaný žlutý dřevěný metr. Když jsem se ráno probudil a měl jsem jet do Prahy, teta mi sdělila, že nejen metr, ale i svěrák si mohu odvézt. Metr nevydržel dlouho, ale svěrák mně sloužil až do odjezdu do Kanady dalších pětadvacet let a pak ho převzal můj bratr.

A strejda Pepík měl garáž, v které stále něco kutil. A jednoho dne se objevil skutečný automobil – veterán. Krásný zelený opel z roku 1934. Ani v dnešních SUV není tolik pohodlí. Pravda maximální rychlost byla asi šedesát kilometrů za hodinu a do kopců se vůz mírně zahříval. K tomu měl vedle volantu teploměr, na kterém byla nejprve hodnota 60°C, to když se automobil rozjížděl, 80°C bylo, když se vyjelo z Kutné Hory a pak již bylo dvakrát 100°C. První stovka znamenala, že se auto mírně přehřálo. Druhá červená stovka značila nebezpečí výbuchu. Patnáctiminutová pauza následovala vždy po třiceti až čtyřiceti kilometrech. Cesta do Prahy byla obvykle s jednou přestávkou. Cesta do Krkonoš z Kutné

Aerovka z roku 1935

Hory obvykle s dvěma. Ta druhá bývala ve Vrchlabí, před stoupáním do Strážného. Jenže ve Strážném toulky s oplem nekončily. Pamatuji se na jeden výlet na Zlaté návrší, kdy ručička byla již na druhé stovce a zelený automobil vařil, že se na něm jen mouchy škvařily. Strýc zastavil před nějakou horskou chatou, vypustil vodu z chladiče a nalil tam studenou. Chladič nepraskl a my jsme pokračovali dál.

Další vizí strýce Pepíka bylo udělat z opela tudora. Psal se rok 1958 a strýc měl jet poprvé do zahraničí. Dnes nevím, jestli to mělo být do Lipska na veletrh nebo do Bruselu na světovou výstavu. Když došel k autobusu, sednul si na lavičku a dostal infarkt, bylo mu 51 let. Z opela se později skutečně stal tudor, ale už to nebylo ono, i když se již do kopce tolik nezahříval.

Další zkušenost přišla o pár let později. To již jsem chodil na průmyslovku a měli jsme krásnou mladou učitelku

O rok starší tatrovka

matematiky Irenu Merglovou. Ačkoliv jí nebylo snad ani třicet, byla již po druhé vdovou. Naše sympatie k ní byly o to větší, že jezdila do školy starou aerovkou. Jednou jela opět z Holešovic do Panské ulice a její stroj zkolaboval někde na náměstí Republiky a potřebovala aerovku dopravit na školní dvorek. Když vstoupila do třídy a vyslovila požadavek, či prosbu, jestli bychom aerovku nedopravili před školu, okamžitě se objevil les rukou ochotných studentů. K přepravě vozu po Příkopech byla paní učitelkou vybrána skupina deseti mladíků. Podle popisu jsme nalezli nám známý vůz. Usedl jsem za volant, zbylá skupina devíti, ačkoliv by stačil jeden nebo dva, začala tlačit. Vůz se řítil asi patnáctikilometrovou rychlostí středem města. Příslušník VB u Prašné brány nám pokynul, takže jsme projeli první křižovatkou bez zastavení. Točil jsem volantem a při tom jsem měl stále sešlápnutou spojku. Chvíli šlo auto mírně doprava, pak zase doleva. Pravda, trochu jsme šněrovali jednu z hlavních pražských ulic, po které v té době ještě jezdily i tramvaje. Pak však přišel okamžik pravdy a já měl zabočit doleva. Tým, který rozjel auto zastavil, ale aerovka setrvačností jela dál. Otočil jsem to tedy doleva do Pánské ulice, která byla již tehdy jednosměrnou. Když jsem najížděl z protisměru do jednosměrky, vyřítila se proti mně zcela nová tatra 603 a já s hrůzou očekával čelní

A tohle je zcela nové letadlo Cessna

náraz. Sundal jsem nohu z pedálu spojky a nějak instinktivně šlápl na brzdu. Zkušený řidič vládního vozidla udělal podobný manévr a obě auta se zastavila pár centimetrů od sebe. Můj protijezdec byl maximálně rozrušen a začal něco hulákat, že jsme mohli poškodit nové vozidlo v hodnotě asi sto tisíc korun. Já byl pro změnu zelený jako jarní ještě nerozkvetlá louka. Pokoušel jsem se vymumlat slova omluvy. Pouze prostořeký Thienel zachránil situaci: „Vy s tím vašim křápem naděláte, ale my jsme mohli mít teprve škodu!“

Řidič T-603 se nezmohl na slovo a my jsme v klidu dopravili auto na školní dvorek. Právě se končila hodina matematiky a když se paní učitelka, zeptala, jestli vše bylo bez problémů, ujistili jsme jí, že vše proběhlo bez nejmenšího problému.

Kdo ví, jestli Jerry Formánek nemá aerovku od paní učitelky Merglové. Těch zachovalých aerovek v roce 1964 nebylo mnoho a ta paní učitelky byla ještě zachovalá, i když možná stejně nepojízdná nebo jen občas pojízdná.

Aleš Březina

***

satellite 1-416
Agreement # 40005374/ Registration # 09089
P.P.I.C. Accounts # 1001583
GST Business # 86957 0572 RT0001
Paid in Toronto
CZECHOSLOVAK NEWSPAPER
published by ABE
P.O. Box 176, Station „E",
Toronto, Ont. M6H 4E2
Telefon: 416/530-4222, 647/728-0654
E-mail: abe@zpravy.ca
abe@satellite1-416.com
www.satellite1-416.com
www.zpravy.org
www.zpravy.ca
www.spravy.ca
Česká adresa: ABE/ČIŽINSKÁ
Štefánikova 387, 500 11 Hradec Králové 11
Tel.: 222-261-811
ISSN 1186-9283 (Print)
ISSN 1923-1784 (Online)
Advertising rates: 22.00 per inch/col.
$ 1.65 CDN per line/col.
Předplatné:
v Kanadě $ 34,29 + $ 1,71 (GST) = $ 36,00,
pro ostatní svět CND/US $ 50 .
v ČR 800 Kč, na Slovensku 30 eur.
PDF elektronicky $ 20 -
V ČR 200 Kč , na Slovensku 8 eur.

Churches

ČESKÉ A SLOVENSKÉ BOHOSLUŽBY V TORONTĚ

Římsko-katolický kostel sv. Václava (R.C. Church of St. Wenceslaus), 496 Gladstone Av., Toronto, Ont. M6H 3H9.
Internet: www.katolik.ca. Bohoslužby: neděle v 10:30, pátek 19:00. Duchovní správce: Rev. Libor Švorčík. Tel.: 416/532-5272, fax: (416) 516-5311.

Římsko-katolický kostol sv. Cyrila a Metoda (R.C. Church of St. Cyril and Methodius), 5255 Thornwood Drive, Mississauga, Ont. L4Z 3J3. Slovenská omša: Ne.: 11:00, po a št.: 8:00, út., st. a pá.: 19:00, 1. so 18:00. Anglická: Ne.: 9:00 a so.: 17:00. Farár: J. Vaňo. Kaplan: E. Rybánský. Tel.: 905/712-1200, fax: 905/712-0974.

Slovenský evanjelický kostol augsburgského vyznania sv. Pavla (Slovak Evangelical Lutheran Church of St. Paul) 1424 Davenport Rd., Toronto, Ont. M6H 2H8. Tel.: 416/658-9793. Rev. Ladislav Kozák, Bohoslužby: nedeľa: 10:45.

Slovenský grécko-katolický kostol sv. Marie (Slovak Greek Catholic Church of St. Mary) 257 Shaw St., Toronto, Ont. M6J 2W7. Tel. 416/531-4836. Bohoslužby: 9:00 angl., 10:30 slov.

Luteránsky kostol sv. Lukáša, (Lutheran Church of St. Luke), 3200 Bayview Ave. (Bayview a Finch), Toronto. Rev. Dušan Tóth. Nejbližší bohoslužby: 13. 9., 11. 10. a 8. 11. ve 13 hodin.

Československý baptistický sbor KITCHENER-WATERLOO: German Gospel Church, 223 Union St.E.
Informace o bohoslužbách: 289/242-0635.

Moravští bratří (Moravian Brothers Church); Bohoslužby pouze anglicky-neděle v 11:00. 7 Glenora Ave. Toronto, On. M6C 3Y2. Tel.: 416/656-8661. Duchovní správce: Rev. Margaret Hassler, Pastor, e-mail mkhassler@yahoo.com

Kat. bohoslužby mimo Toronto

Burlington: Holy Sepulchre Cemetery-neděle 15:00 hodin. Streda 18:00. Duch. správce: Jiří Macenauer St. Adalbert R.C. Mission, 464 Plains Rd. W., Burlington L7T 1H2.
Tel.: 289/337-2911

Kingston: Kaple Newman House, 192 Frontenac Street. Nejbližší bohoslužby: 26. 9. 2015 v 11 hodin.
Ottawa: Kostel sv. Leopolda Mandiče: (Lyndale a Hirchey): 170 Hinchey Avenue. Nejbližší bohoslužby: 26. 9. 2015 v 17 hodin
Montreal: Kaple Loyola High School, 7272 Sherbrooke Street. Nejbližší bohoslužby: 27. 9. 2015 v 11 hodin.
Vineland: St. Helen's Church R.C. Pharish, 4156 Maple Grove Rd.

Česká televize
Nová vize

vysílá v Ontariu vždy v sobotu v 10:00 hodin
opakování v úterý v 7:30 hodin
na stanici OMNI 1
(V Torontu kanál 47/kabel 4, 169 a 520)
E-mail: novavize.ca@gmail.com
Adresa: 7-Auburn Ave. # 1, Toronto ON, M6H 2L6

Informační a imigrační středisko ČSSK

Porady a ověřování dokladů po předchozím zavolání
Poštovní adresa je:
P. O. Box 564, 3044 Bloor St. W., Toronto, On. M8X 2Y8
Tel.: 416/925-2241, fax: 416/925-1940
E-mailové adresy: Ústředí: ustredi@cssk.ca
Torontská odbočka ČSSK: Toronto@cssk.ca
Webová adresa ČSSK: www.cssk.ca

Torontská odbočka ČSSK

Telefon: (416) 762-6846

Masaryk Memorial Institute Inc.

450 Scarborough Golf Club Rd., Scarborough, Ont. M1G 1H1
Tel.: (416) 439-4354, Fax: (416) 439-6473

Knihovna na Masaryktownu

Středa: 16:00-21:00.
Tel.: 416-439-0792

Klub seniorů při Osadě svatého Václava

496 Gladstone Ave., Toronto
se schází (kromě měsíců července a srpna)
každou první a třetí středu v měsíci ve 13 hodin,
před tím jsou od 12 hodin bohoslužby.

Satellite 1-416

jsou nezávislé noviny reflektující různé názory, které se nemusejí vždy shodovat s názory redaktora těchto novin. Jsme přesvědčeni, že výměna myšlenek a názorů slouží vzájemnému pochopení a porozumění. Zásadně však neuveřejňujeme články s rasistickým zaměřením, nepřátelské jiným národnostem nebo náboženstvím a podporující násilí.
Našim úkolem není říkat čtenáři, co si má myslet, ale předat mu informace, z kterých si může udělat svůj vlastní názor.
Přebírání původních článků a informací je možné, pokud se nezmění charakter článku a pokud nebude porušena rovnováha, která se diskusí sleduje.
Všechny články v našich novinách musí být podepsané a autor zodpovídá za správnost údajů v nich uvedených.

We acknowledge the financial support of the Government of Canada through Canada Periodical Fund of the Department of the Canadian Heritage.
Canada

Naše internetové stránky

Satellite 1-416
Výběr z článků v našich novinách.
Aktuální vždy v den vyjití novin.
satellite1-416.com
zpravy.ca
zpravy.org
spravy.ca
***

Toto číslo v PDF
www.8.satellite1-416.com
www.8.zpravy.ca
www.8.spravy.ca
***

Kalendář
Co se připravuje
v krajanské komunitě v Kanadě
kalendar.satellite1-416.com
kalendar.zpravy.ca
kalendar.spravy.ca
***

Nové divadlo
O jednotlivých představeních
Nového divadla v Torontu
divadlo.zpravy.ca
***

NHL
Zpravodajství z NHL
nhl.zpravy.ca
Zvukové zpravodajství z NHL
hokej.zpravy.ca
***

Jak vyjdeme v roce 2015

 # 7 - 23. 7. 2015
 # 8 - 20. 8. 2015
 # 9 - 17. 9. 2015
 # 10 - 15. 10. 2015
 # 11 - 12. 11. 2015
 # 12 - 10. 12. 2015
***

Financial

Kursovní lístek

100 Kč	5,39 CDN
1 CDN $	18,55 Kč
1 EURO	1,46 CDN $
1 CND $	0,69 EURO
1 US $	1,31 CDN $
1 CND $	0,77 US $

Universal Currency Converter - 13. 8. 2015

1 CDN $	18,70 Kč
1 EURO	27,00 Kč
1 US $	24,25 Kč

ČSOB - 13. 8. 2015

Toto číslo jsme dali do tiskárny
19. 8. 2015 v 3:00
Příští číslo vyjde:
17. 9. 2015
Uzávěrka: 10. 9. 2015

Kalendář
www.kalendar.zpravy.ca

23. 8. (ne) 13:00
Black Ribbon Day
Masaryktown
450 Scarborough Golf Club Rd.
***
5. 9. (so) 13:00
Druhý ročník poháru Martina Rázuse
v stolním tenisu
Hala kostela sv. Pavla
1424 Davenport Rd.
***
5. 9. (so) 17:00
Masterpieces – Nokturna
Slavnostní koncert vážné hudby
Restaurace Praha -Masaryktown
450 Scarborough Golf Club Rd.
***
6. 9. (ne) 13:00
Slavnostní koncert vážné hudby
Masterpieces – Nokturna
Kostel sv. Václava
496 Gladstone Ave.
***
12.9. (so) 17:00
Zápis dětí do Sokola
Hala kostela sv. Václava
496 Gladstone Ave., Toronto
***
13. 9. (ne) 10:45
Přivítání kněze P. Tomáše Kani
Kostel sv. Václava
496 Gladstone Ave.
***
19.9. (so)
Svatováclavské vinobraní
Osada kostela sv. Václava
496 Gladstone Ave., Toronto
***
25. 9 (pá) 19:30
Vranovčan – Východná Slovak Dancers
Černobílý svět
Rose Theatre
1 Theatre Lane, Brampton
Info: 905/272-3654, 905/266-5358,
647/284-9433, 905/874-2800
***
27. 9. (ne) 10:45
Svatováclavské posvícení
Slavnostní oběd
Kostel sv. Václava
496 Gladstone Ave., Toronto
***
4. 10. (ne) 17:00
Kripa Nageshwar -soprano
William Shookhoff -piano
Nokturna v městě - Kostel sv. Václava
496 Gladstone Ave., Toronto
***
6. 11. (st) 19:30
Zemlinského kvarteto
Nokturna v městě
Kostel sv. Václava, 496 Gladstone Ave., Toronto
***
14. 11. (so) 18:00
Peter Lipa
Koncert v hale kostela sv. Václava
496 Gladstone Ave., Toronto
***
6. 12. (ne) 17:00
Eliška Latawiec – soprano
Nokturna v městě
Kostel sv. Václava
***
2016
17.1. (ne) 17:00
Jiří Grosman a Bohemian Jazz Quartet
Restaurace Praha
Nokturna na Masaryktownu
***
13. 3. (ne) 17:00
Adam Zukiewicz – piano
Nokturna v městě
Kostel sv. Václava
***
3. 4. (ne) 17:00
Jan Novotný – piano
Nokturna v městě
Kostel sv. Václava
***
1. 5. (ne) 17:00
Drew Jurečka – Jazz Trio
Restaurace Praha
Nokturna na Masaryktownu
450 Scarborough Golf Club Rd.
***
29. 5. (ne) 17:00
Karolína Kubálek - piano
Nokturna v městě
Kostel sv. Václava

Black Ribbon Day
bude letos na Masaryktownu
v neděli 23. srpna 2015 v 13:00.

V druhé polovině osmdesátých let se začalo v Torontu připomínat výročí smlouvy mezi Sovětským svazem a Německem. Tuto smlouva podepsali tehdejší ministři zahrničních věcí Joachim von Ribbentrop a Vjačeslav Molotov 23. srpna 1939 v Moskvě.

Podle signatářů je tato smlouva nazývána *Paktem Ribbentrop-Molotov.* Jednalo se ve skutečnosti o porcování Evropy a byla prakticky dodržována až do 22. června 1941. Sovětský svaz tak získal nejen pobaltské republiky Estonsko, Litvu a Lotyšsko, ale i část Polska, Finska a Rumunska.

V listopadu 2009 schválil kanadský parlament rezoluci, že 23. srpen bude dnem připomínajcím oběti nacismu a komunismu.

SOKOL TORONTO

Vás srdečně zve na každoroční zápis dětí na sezonu 2015-16

V sobotu 12. září 2015 v 17 hodin

V kostele Sv.Václava, 496 Gladstone Ave., Toronto, (Bloor a Dufferin)

Při této příležitosti se dozvíte program Sokola na celý rok

Možnost zakoupení večeře

Hlavní jídlo, zákusek, káva **Dospělí $15.00, děti $7.00**

Je nutné předem objednat počet večeří u sestry Hany Juráskové do 9. září.

Email: hana.jurasek@yahoo.ca nebo tel.: 905 838 5269

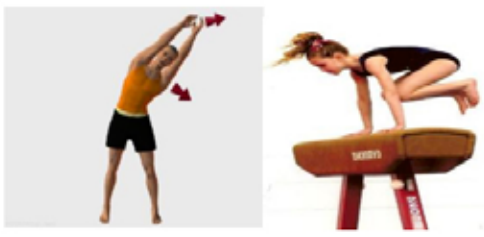

Czech & Slovak Institutions

České velvyslanectví
Czech Embassy
251 Cooper St.
Ottawa, ON K2P 0G2
Tel.: (613) 562-3875
Fax: (613) 562-3878
E-mail: ottawa@embassy.mzv.cz

Slovenské velvyslanectví
Slovak Embassy
50 Rideau Terrace
Ottawa, ON K1M 2A1
Tel.: (613) 749-4442; 749-4450
Obch. zast.: (613) 748-1773
Fax: (613) 748-0699

Český generální konzulát
Czech General Consulate
2 Bloor Street West, Suite 1500
Toronto, ON M4W 3E2
Telefon: 416-972-1476
Fax: 416-972-6991
E-mail: toronto@embassy.mzv.cz
Úřední hod.: pondělí až pátek 09.00 - 12.00

Honorary consulate of the Czech Republic

Calgary, AB
Honorary Consul: Jaroslav Jelínek
Suite 303 - 6707 Elbow Dr. SW.
Calgary, AB T2V 0E5
Tel.: (403) 269-4924, Fax: (403) 259-4533
E-mail: calgary@honorary.mzv.cz

Montreal, Quebec
Honorary Consul:
JUDr. Hynek Žilkovský
2020 University, Suite 1920.
Montreal, QC
Tel.: (514) 316-4383
E-mail:montreal@honorary.mzv.cz

Honorary consulates of the Slovak Republic

Calgary, AB:
424 Varsity Estates Place NW
Calgary, AB T3B 3B9
Tel.: (587) 333-6831,
Fax: (206) 424-0205.
E-mail: richard@wolfli.com
Mr. Richard Wolfli, Honorary Consul
Jurisdiction: Alberta and Saskatchewan

Montreal, QC
22, Place de la Madelaine
Dollard des Ormeaux, QC H9B 1W3
Tel.: (514) 421-2972,
Mobil: (514) 585-2496
Fax: (514) 421-1583
slovex@sympatico.ca;
slovex@slovex.com
Dezider Michaletz, Honorary Consul

Toronto, ON:
649 Brooker Ridge
Newmarket, ON L3X 1V7
tel: 647/290-9304 fax: 905/898-0166
slovakconsulateto@gmail.com
Michael Martincek, Honorary Consul
Jurisdiction: Province of Ontario

Translations

EVA MESTICOVÁ

Certifikovaná překladatelka

emestic@hotmail.com

416/922-8786

Dr. Petr Munk
Chiropraktik

1552 Bloor St. W.
Toronto, Ont.
www.drpetermunk.com

Ordinační hodiny:
Pondělí-pátek:
10-13 a
15-19.

Tel.: 416/533-0005

ČESKO-SEVEROAMERICKÁ OBCHODNÍ A KULTURNÍ KOMORA INC.

CZECH – NORTH AMERICAN CHAMBER OF COMMERCE AND CULTURE

909 Bay St. # 1006
Toronto, ON M5S 3G2

Tel./Fax: (416) 929-3432

E-mail: czechevents.novotny@gmail.com
www.czechevents.net

Jsem tolerantní?

Uf, to je otázka, že? Jak k čemu, zní správná odpověď. Ano, pojem tolerance je jeden z těch mnohoznačně významových slov, jako je láska, bůh, pravda, ekologický, které bychom bez bližšího dovysvětlení neměli brát vážně. Tolerance – hmm, co já s tím?

O toleranci by něco mohli vyprávět evropští Židé nebo třeba čeští a moravští evangelíci. Pro ně onen slavný Toleranční patent císaře Josefa II., blahé paměti, neznamenal rovnoprávnost s katolíky, jak by se mohl nezasvěcený domnívat, ale pouhé strpění jejich víry.

Dnes je zase na výsost aktuální položit si onu prvotní otázku „jsem tolerantní?“ ve vztahu k přijímání uprchlíků pronikajících na náš práh až někde ze střední Afriky, Sýrie či dokonce Afganistánu. Tady se nám pojem tolerance okamžitě vymezí závorkami: „odsud až posud“. Ano, správně, tolerance přece musí mít své meze. V opačném případě, tedy bezbřehé tolerance, by to znamenalo rezignaci na naše hodnoty a zásady. Vezměme kupříkladu toleranci k nekalostem, ke zločinu, atd.

Nevím, jak vy, ale já si přesto myslím, že tolerance, aby to nebyl jen takový prázdný pojem, jako třeba „socialistické vymoženosti“ nebo „blaho lidu“, musí obsahovat prvek umenšení se. Obětování něčeho ze svých vymožeností. Tak třeba Švédové. Už zamykají. Ještě před iks lety si hlavu se zabezpečením majetku nelámali. Poté, co přijali a stále přijímají uprchlíky, je jejich klidný svět, podle švédské interpretace, úplně jinde. Také tu cítíte ony smíšené pocity z obdivu, zmatenosti až pohoršení. Je v tom láska k bližnímu, naivita humanistů nebo pokus o sebezničení vlastní kultury? Co na to odpoví Čech? A co Brit či Holanďan?

Tolerance, ať již jako osobní nebo národní vlastnost není jednou provždy daná. Vyvíjí se. Jsou to životní zkušenosti, vzdělání a prostředí, které tvoří jakési podhoubí tolerance i netolerance. Možná existuje i něco jako škola tolerance. Jednu takovou, tedy neoficiální, vám rád představím.

Mountain camp v jednom hlubokém tyrolském údolí. Převažují tu Holanďané a Němci se svými wohnmobily, karavany a stany v kategorii dva plus jedna. Neznámí lidé se tu zdraví ráno, dopoledne i přes den. Tedy kromě Čechů. Po setmění ještě nějaký čas pronikají do šumění lesa a vzdáleného hukotu dravé horské řeky tlumená slova a občas cinknutí kovového nádobí. Tedy s výjimkou Čechů. Tento východoevropský kmen se totiž vyznačuje večerním bujarým hlaholem, po němž zůstávají okolo menších stanů jeho příslušníků rozseté vyprázdněné plechovky od piva. Kemp to toleruje stejně jako přivlastňování si neskromných stanových předpolí pro účely pikniků a relaxace. Největší tolerance však panuje tradičně ke kempařům motoristům, což jsou skoro všichni. Pokud to jen prostorové poměry trochu dovolují, parkují se svými čtyřkolovými miláčky hned vedle svých dočasných příbytků. Startování studených motorů pak sytí kemp důvěrně známým odérem, před kterým není úniku. Je působivé sledovat, jak se při takové příležitosti chřípí motoristů vždy působivě rozšíří s blaženým doprovodným výrazem ve tváři.

K charakteristickým zvukům tohoto tolerantního prostředí dále patří klapání otvíraných a zavíraných dveří automobilů, neboť jejich majitelé jich užívají jako své zázemí, chladničku a další relaxační prostor. Tedy furt. Tyto zvuky zřejmě nikoho neruší. Zdá se, že pro uši motoristů působí práskání dveří naopak uklidňujícím dojmem.

Nevím proč, ale některým moderním osobním vozidlům, asi díky jejich vyšší umělé inteligenci, se při dálkovém povelu k otevření rozsvítí přední i zadní světla. Z reflektorů pak vystřelí něco jako mohutný svazek laserových paprsků, jež nekompromisně prošajnují celou řadu stanových příbytků před nimi. Ty se rázem promění v jasně rozzářené lampiony. Ó, jaká to barevná krása – viděno odněkud z nadhledu. Uvnitř toho zasaženého stanu vás však vyděsí dokonalé aranžmá epicentra exploze fosforové pumy. Pud sebezáchovy v tu chvíli velí okamžitě opustit tuto ohnivou kouli a zachránit si alespoň holý život. Jakmile vyskočíte z této smrtelné pasti, zakopnete o kolík sousedova stanu a zavyjete bolestí. Rázem je veškerá vaše tolerance na bodu mrazu. Prastaré instinkty velí k útoku a k pomstě. Vida, jak má ta moje tolerance chabé základy. Pak se však jako deus ex machina objeví protáhlá, sýrová tvář zvědavého Holanďana, kterému jsem právě rozvibroval jeho letní útulek. Chápavý úsměv s pokynutím k pokojné dovolenkové noci pod alpskými hvězdami je školou mé tolerance. Ještě chvíli zápasím s hrdinnou představou rozkopnout ty ďábelský reflektory, které to všechno způsobily a se sebeobviněním ze slabošství, jak se vzdávám chlapského boje, ale již mně to dochází.

Může se mi ta kempová tolerance líbit nebo ne, ale když tady chci zůstat, nezbývá mi, než se umenšit a něco z toho svého ega obětovat. Strpět, jako tehdá vládnoucí Habsburkové, ty české a moravské heretiky. Pro toleranci. Asi to tak nějak funguje i v širší společnosti, v sjednocené Evropě, ve světě… Nejspíš už tušíte, že to vůbec neznamená, že od teď začnu tolerovat všechno to, co se mi nelíbí. To ani náhodou. Ale že s tou svojí tolerancí-netolerancí něco dělat musím, je nabíledni.

Srpen ’15 – Miroslav Petr

Odešel páter Josef Šach

Biskup Václav Malý (vlevo) a Mons. Josef Šach (vpravo) - 2014; z archivu biskupa V. Malého

V pondělí 10. srpna 2015 zemřel ve věku 96 let v hamiltonském domově *Juravinski* oblíbený farář Josef Šach. Veřejnost se s ním rozloučila ve čtvrtek dopoledne 13. srpna v katedrále baziliky Krista Krále. Pohřební pobožnost vykonal hamiltonský biskup Reverend Douglas Crosby a kázání měl otec Jiří Matzenauer, který působí v Hamiltonu. Josef Šach zanechal po sobě bratra Jaroslava s rodinou, kteří žijí v České republice. Bratří František a Jiří a sestra Anna již zemřeli a tak zůstala pouze jeho neteř Eva Straitová s manželem Františkem v Kitcheneru, kteří se o něho do poslední chvíle velice pečlivě starali. Dále pak praneteř Patricia a prasynovci David, Peter a Thomas s dětmi. Josef Šach začínal v Baťových závodech, ale později se rozhodl pro teologii a vystudoval v Římě, kde byl ordinován na kněze těsně před Vánocemi 23. prosince 1961. Vrátil se do Hamiltonu, kde působil v katedrale Baziliky Krista Krále, v kostele svatého Augustina v Dundasu, dále v kostele svatého Antonína, v kostele svatých Cyrila a Metoděje a v české farnosti svatého Adalberta v Burlingtonu. Krajané po celé Kanadě jsou vděčni Bohu za takového pastýře.

abe

***

The True North Strong and Free...

1.

Letadlo vzlétlo z torontského mezinárodního letiště. Bylo pozdní sobotní odpoledne téměř na konci září. Počasí bylo stále čerstvě podzimní: zářivé indiánské léto. Letadlo se chvílemi ztrácelo v bílých mracích, aby po krátké chvíli opět nerušeně stoupalo ke stmívající se ontarijské obloze. Seděl jsem u okýnka a pozoroval mizející torontský horizont. A tam, kde tento horizont mizel, se mi začal zjevovat pravý horizont Kanady: nekonečné prostory podzimních javorových lesů, lesklé odrazy severních jezer v oblasti Muskoky a Algonquinského parku. Vlevo jsem zahlédl poloostrov Bruce a záliv Georgean Bay, který je součástí Huronského jezera. Tento nekonečný obzor byl ohraničen nedohlednou řadou bílých ontarijských mraků, které pluly po tmavnoucí obloze ze severozápadu na jihovýchod a jako ve snu něžně nadnášely stoupající Airbus.

Ontarijské nebe a jeho mraky: jedinečný přírodní úkaz širokých, ale ne příliš hlubokých a dlouhých mraků, seřazených vedle sebe a nehlučně putujících po kanadské obloze. Když se mraky neobjevily, vždycky jsem se cítil nějak ochuzen, něco mi ten den chybělo a neklidně jsem usínal. Mraky jsou věrnými společníky bytostí, které vzhlížejí vzhůru, protože kde jinde lze mraky nalézt a obdivovat a radovat se z jejich přítomnosti, než právě na obloze.

Obloha nyní tmavla a letadlo mířilo vstříc noci východním směrem. Mírně se stočilo doprava a nyní již letělo nad řekou svatého Vavřince, blížilo se k Montrealu a za chvíli už bylo vidět světélka blikajícího Quebec City. Díval jsem se, jak se mohutná Vavřincova řeka stává mohutnější, jak se otevírá náruči Atlantického oceánu, který ji přijímá a zklidňuje. V tomto klidném objetí jsem z desetikilometrové výšky ještě krátce zahlédl malé tečky obrovských zámořských lodí: obrysy Labradoru a zářijová noc.

2.

Kanada. Jak zní toto vlastní jméno, když ho vyslovíme? Tři rozdílné souhlásky a tři stejné samohlásky. Šest písmen. Tři slabiky. Jaký obraz se nám zjeví před očima, když vyslovíme tyto tři slabiky, těchto šest písmen? Uvidíme obraz? Zaslechneme melodii? Píseň? Nebo jen šepot? Šelest padaného listí? Burácející vichry severských sněhových bouří? Obzor, který je rozsáhlejší než imaginace? Je to nepopsatelný rozměr? Nezachytitelný? Neslyšitelný?

Kanada je sever. Kanada je určena severním směřováním: voláním vodních ptáků severních jezer, vytím vlků a nedohledností severních lesů. Jsou to souhlásky divočiny, která neustále směřuje na sever. Jsou to samohlásky pádlující po jezerních hladinách. Jsou to slabiky překonávající sněhové bouře. Jsou to písmena usínající u javorových ohňů.

Spisovatel a přítel Barry Callaghan mi jednou vyprávěl příběh, který se udál v dávné minulosti a byl zaznamenán prvními evropskými cestovateli a objeviteli: když Jacques Cartier připlul k ústí řeky svatého Vavřince a rozhlédl se po okolní krajině, poznamenal: *Toto je země, kterou dal Bůh Kainovi*. Kameny, stromy a voda. Také spekuloval o tom, že snad přistál u břehů bájné Arkádie. A tak Kain vyrůstal v Arkádii, kterou později Francouzi pojmenovali Quebec. Portugalci ji nazvali *Ca Nada,* což znamena NIKDE.

Do jaké země jsem to přijel, k jakým břehům jsem to připlul a proč právě tato bájná země NIKDE se mi stane VŠÍM, zemí VŠUDE a NIKDE, kde kameny, stromy a voda, tyto elementární živly hledící severním směrem, navždy poznamenají mou orientaci. Odešel jsem na západ, abych zůstal fascinován severem...

3.

Najedl jsem se. Koupil chleba. Dostal jsem zaplaceno a vyšel do horkého sobotního odpoledne. Byly to mé první peníze, které jsem si vydělával ve své nové zemi. Dostal jsem padesát pět kanadských dolarů za dopolední práci při prodeji pekařských výrobků v tržnici St. Lawrence. První léto jsem každé brzké sobotní ráno přijížděl nejprve autobusem ze severu po *Yonge Street* a pak pěšky chůzí do věhlasné torontské tržnice. Byla to skvělá příležitost procvičovat anglický jazyk, učit se vnímat a vstřebávat novou kulturu, nový způsob života, nové kulinářské výrobky, obdivovat toto místo nejroztodivnějšího množství a barev potravin: čerstvé zeleniny, ovoce, masa, ryb, sýrů, specialit z celého světa, slavných montrealských bagels, oliv a čerstvých těstovin, sladkých oplatků a jiných dobrot, o kterých jsem neměl nejmenší tušení, že existují. Zde jsem se učil rozeznávat a uvolňovat své ztuhlé vnímání, rozpouštět iracionální všudypřítomný strach dřívější rudé reality v nejrozmanitějších vůních indických koření a nespočetných druhů rýží, fazolí, bobů, káv a čajů. V malých občerstveních jsem ochutnával chutě a nápoje svobody a s každým novým soustem, každou novou sobotu, jsem plnil své tělo novou porcí z nepřeberného jídelního lístku kultur celého světa. Svoboda není nějaký abstraktní pojem hladových filosofických traktátů: je to panenský krétský olivový olej, smetanový sýr z Filadelfie, uzené lososí plátky z Britské Kolumbie, čerstvá vonící porce kašmírské rýže Basmati. Svoboda musí chutnat. Svoboda musí vonět. A St. Lawrence Market je místo chutnající a vonící svobodou na rohu ulic *Front* a *Jarvis*.

4.

Café Litost.

Lítost je české slovo nepřeložitelné do jiných jazyků. Označuje pocit nesmírný jak roztažená harmonika, pocit, který je syntézou mnoha jiných pocitů: smutku, soucitu, sebevýčitek i stesku. První slabika toho slova, pronesená s přízvukem a dlouze, zní jako nářek opuštěného psa. (Milan Kundera)

Posadil jsem se ke kulatému secesnímu stolu a objednal jsem si kávu. Listoval jsem ranními novinami v ospalém tichu šeptající kavárny. Občas se ozval zvuk otevřené, bublající sody a téměř nezachytitelné žblunknutí kostky cukru do černé tekutiny. Prošedivělý, starší pán s plnovousem a malými brýlemi na tváři roztažené jak harmonika se rozhlížel po místnosti; díval se směrem ke dveřím. Občas, sotva znatelně, pohladil po hlavě svého psa, který odpočíval u jeho nohou. Zdálo se, že na někoho čeká.

Články mne mnoho nezajímaly; příjemně jsem se nudil. Pán s tváří jako hudební nástroj náhle vstal od svého stolu u okna a běžel směrem ke dveřím. Vzhlédli jsme společně, já a jeho pes, ale on už zmizel v hluku ulice; jen jeho malé, kulaté brýle zůstaly ležet na secesním stole jako smutná výčitka bouchnutí a útěku.

Torontská podzemní dráha je dlouhá a přímočará jako kanadská identita. Žádná zákruta, žádné stoupání či klesání. Jen čtyři nekonečně dlouhé světové strany. Ze severu jede vlak na jih. Když už se zdá, že zastaví někde u Mexického zálivu, vlak uhýbá, poprvé a naposledy, tvarem písmene „U“ a uhání odražen znovu na sever. Neodráží se však od teplých, písčitých pláží, ale od studeného jezera. Technika se odráží od přírody a žene se zpět do rozlehlých severních končin nesmírné kanadské divočiny, kde vlci vyjí a jízdné se již nevybírá.

Dráha podzemní se občas proměňuje, jak bývá zvykem v severoamerických městech, v dráhu nadzemní. Pokud svítí slunce, dopadají paprsky na koleje a vlak září. Pokud prší, vlak je mokrý! Mezi stanicemi *Rosedale* a *Summerhill* jede vlak v nadzemí. V listopadu je už listí z velké části opadané a stromy i křoví se zdají bez života; hodně prší. Okno budovy, které jsem uviděl z vlaku nadzemní dráhy bylo polokulatého tvaru a mělo své jméno: *Cafe Litost!* Déšť ustal a nadzemní dráha se opět proměnila v tunel. Vystoupil jsem a vydal jsem se najít kavárnu nepřeložitelného jména.

Otevřel jsem dveře, ale kavárnu jsem nenašel. Jen v příšeří chodby do mne neopatrně strčil spěchající starší pán s plnovousem. Tápal po klice a tak jsem mu raději dveře na ulici otevřel sám. Stačil jsem se ho jen chvatně zeptat na kavárnu *Lítost*. Nevěděl. Zeptal jsem se ho na slova, která byla napsaná na polokulatém okně. Nezdál se být jistý, že rozumí mé otázce...

Komu tedy patřilo okno se slovem nepřeložitelným do jiných jazyků? Jaká syntéza vůní káv přiměla myšlenku k polokulatému znaku? Jak veliká musela být bolest a stesk člověka, který si chtěl otevřít kavárnu s lítostí tak nesmírnou, že po ní zůstalo jen polokulaté okno s českým slovem zapomenutým a odsunutým na periférii kanadského velkoměsta?

Kavárnou se nesl dlouhý, smutný, teskný nářek psa, kterého pán opustil bez výčitek, bez soucitu. Pohladil jsem ho a opatrně jsem zvedl brýle z mramorové desky. Byly to staré, kulaté brýle s obnošenými rámečky beze skel. Zaplatil jsem a vyšel jsem do deštivého listopadového podvečera. Ke stanici podzemní dráhy je to z kavárny jen několik minut chůze.

5.

Pro každého z nás existuje na tomto světě místo, které propojuje existenci nepopsatelným rozměrem sounáležitosti: v tomto místě si plně uvědomujeme a zároveň cítíme ve svém fyzickém i duchovním těle bod, který spojuje veškerou metaforu významu a smyslu lidské existence. Na tomto místě se otevírají zakopané poklady, které se nevyčíslují finanční či historickou hodnotou, ale hodnotou slov a vět, které zůstávají vždy nevysloveny. Jsou tichem, které slyší jen ten, ke kterému toto bezesloví, *toto, jenž je,* promlouvá: skrze tento bod přicházíme na tento svět a také z něho odcházíme.

Sedím na pobřeží jezera Opeongo. Hladina je mírně zčeřená odpoledním vánkem. Po obloze plují ontarijské mraky: jsou to ony ne příliš hluboké a dlouhé, ale zároveň široké mraky, seřazené vedle sebe a nehlučně putující po kanadské obloze. Mraky jsou jako nespočetné kanoe, které plují po tomto největším jezeře provinčního parku Algonquin.

Park je přibližně osm tisíc kilometrů čtverečních divočiny: vody, nekonečných javorových lesů, lesních cest, skal, vyhlídek, kempovacích míst, vlků, černých medvědů, losů, zpěvných ptáků, sov a bobrů. Když se světlo dne mění ve tmu noci, sedím u plápolajícího ohně, pozoruji hvězdy, Venuši a Mléčnou dráhu, a poslouchám ticho, které není rušeno jediným umělým

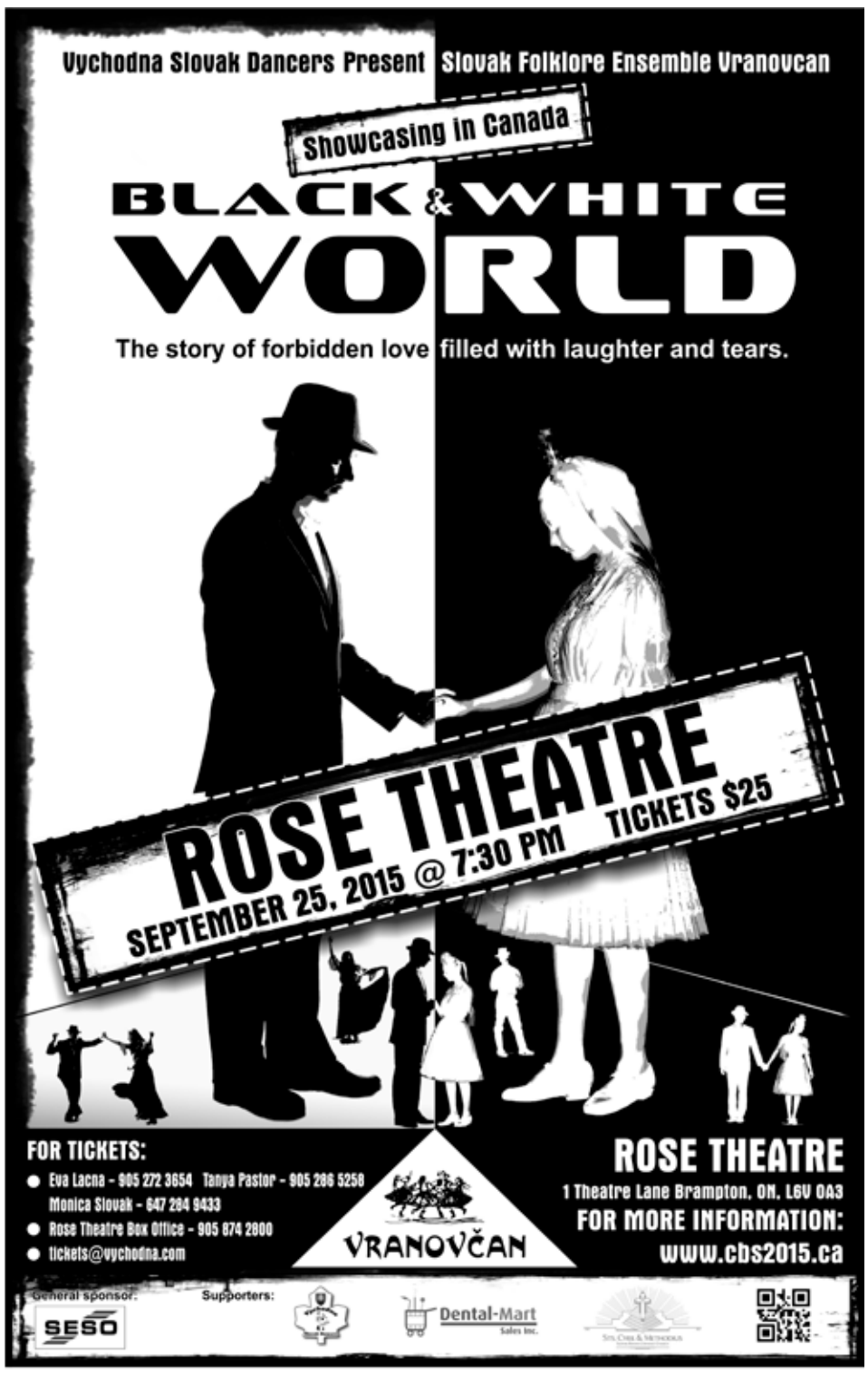

zvukem postmoderního světa: hladina jezera ztichne a náhle se ozývá tklivé volání vodního ptáka, kterému zde říkají *loon*. Jeho volání prořezává ticho hasnoucího dne a přicházející noci. Zpěv tohoto vodního ptáka je nejvíce hmatatelným ztělesněním kanadské zkušenosti. Bez této zkušenosti se nelze přiblížit k pochopení onoho prostoru a bytí, kterému se říká *Ca Nada*. Hlas a volání loona je metaforou této nekonečné země severního pohledu: kameny, stromy a voda.

Pravidelné pádlování po algonquinském jezeře v sobě ukrývá onu svobodu objevování a cest, na které se vydávali první poutníci a objevitelé nového světa. Pravidelné pohyby rukou, které pádlem rozřezávají hladinu jezera, ukrajují této svobodě krajíce k nasycení. Jestliže svoboda musí chutnat a vonět, musí se také pohybovat v kanoi a pádlem ukazovat směr cesty. Když poutník a cestovatel po celodenním pádlování jezerem přirazí kanoe ke břehu a utáboří se v jeho bezpečí, je nutné rozdělat oheň a nasytit unavené tělo. Tyto zcela elementární činnosti se ozývají podvečerním táborištěm: postavení stanu, sekání dřeva, praskot ohně, příprava jídla, tichá modlitba, večeře, zavěšení baťohů vysoko mezi stromy. Usínání v přítomnosti algonquinského parku a slábnoucího volání vodního ptáka, kterému zde říkají loon, se stává vesmírným bodem, ke kterému se vztahuje naše existence, od kterého naše existence odplouvá. Hladina jezera odpočívá: nový den se neznatelně spřádá v pavučině noci. Polena praskají. Odlétající jiskra občas prozáří večerní tmu. Vzdálené volání divočiny zklidňuje naše sny: šedý kanadský vlk nás bezpečně provede tmou noci.

6.

Ale ze všeho nejvíc se mi stejně líbí ty žluté hydranty na ulici *Queen Street* východně od torontského centra v oblasti, která se jmenuje *Beaches*. Před obchodem, kde se prodávají cigarety, noviny a jiné drobnosti, například žvýkačky Wrigleys, jsem našel ten nejkrásnější žlutý hydrant, jaký je možné si představit. S takovým jsem se vždy chtěl spřátelit. A najednou tu tiše stojí: nenápadný a přítomný a těch příběhů. Nesmí před ním nikdo parkovat, má pořád rozhled a tak vidí, co se děje v jeho okolí, v zimě se musí čistit a odhrabávat a v létě natírat, aby stále krásně žlutě zářil a byl vždy připraven poskytnout svou základní službu. Ale přesto se mi zdá, že hydrant tady není jen od tohoto poslání. Jeho bytí určitě v sobě skrývá daleko více poezie, než jsme si ochotni připustit. Těch slov a vět a veršů a barev a obrazů a písní, které v sobě ukrývá. Lidé si myslí, že je to voda, která z něho stříká, ale všechno je to jinak. Kdepak voda. Až budete na *Beaches*, *Queen Street East,* tak si toho žluťáska najděte. Posaďte se k němu a poslouchejte.

7.

Setkání s původními obyvateli země, kterou sami ve svých nespočetných jazycích nazývají zcela jinak než *Ca Nada*, a která se v jejich horizontu nestala a nestává onou ohromnou zemí kamenů, lesů a vody, je vždy připomínkou hledání vlastní identity, se kterou má tato země stále nevyjasněné stíny minulosti, přítomnosti i budoucnosti.

Sedíme u ohně v malé zátoce na ostrově Manitoulin, který se nachází uprostřed vod Hurónského jezera. Frank, jak si dnes říká odjibwejský náčelník, nám zprostředkovává své mládí, život a práci v daleké cizině a jeho touhu znovu obnovit tradice a jazyk svého kmene mladé generaci. V zátoce je postaveno několik tee-pee, ve kterých mohou přespávat návštěvníci tohoto indiánského území, resp. území původních obyvatel. Přes zátoku k nám doléhá hlučná hudba elektrických kytar, kláves a bubnů. Každoroční setkání pow-vow původních obyvatel na ostrově Manitoulin vrcholí. Až oheň dávno vyhasne, budou se mnozí jeho návštěvníci vracet povzbuzeni alkoholem k tiché zátoce a usínat v bezpečí tee-pee. Smutný pohled Franka prozrazuje nejistotu budoucích očekávání. Brzy ráno odjíždíme, zahaleni mlhou zátoky. Čeká nás dlouhá a sychravá cesta k Hořejšímu jezeru.

V muzeu Glenbow v centru Calgary mi vypraví Joe James z kmene Black Crow o svém dětství, o alkoholismu svého otce, o alkoholismu, který byl všudypřítomný v rezervacích, kde vyrůstal na prériích rodné Alberty, vyprávěl mi o dědečkovi, který měl dvě ženy a pak ženy tři. Jeho vraní, dlouhé, černé vlasy mu splývají na záda a barevná čelenka zdobí jeho hrdý pohled. Tento pohled se jakoby stále pohybuje na horizontu našeho rozhovoru. Tento hrdý a zároveň plachý pohled prozrazuje bolest generací, která je pochopitelná a srozumitelná jen těm, kteří prožili podobnou historickou zkušenost.

Na soutoku dvou ohromných řek Skeena a Buckley v severní Britské Kolumbii se nachází historická vesnice původních obyvatel kmene Gitxsan, *Ksan Historical Village*. Mezi malou komunitou New Hazelton a vesnicí Kispiox jsme se setkali s výtvarníkem tohoto kmene Roy Henri Vickersem. Bydlí na břehu řeky Skeena v krásném dřevěném domě, který si vybudoval sám se svými indiánskými přáteli. Tak, jako mnoho jiných příslušníků z kmenů původních obyvatel, se rozhodl přestěhovat z velkoměsta do míst, odkud pochází a zde se pokusit navázat na ztracené tradice svého kmene. Skrze výtvarné umění promlouvá ke svým vrstevníkům a mladé generaci: obnova původního jazyka, umění lovu, porozumění přírodě, jejím zvukům a stínům, porozumění cestám Měsíce a Slunce, obnova tesařských tradic při stavbách dlouhých dřevěných domů, zpracování mytologických příběhů ve výtvarném projevu. Jak úspěšná bude jeho cesta domů? Je možný návrat domů?

Na břehu Tichého oceánu ve městě Prince Rupert nastupujeme na noční trajekt, který s námi připluje na nejzápadnější území Kanady, souostroví Queen Charlotte Islands neboli Haida Gwaii. Není přesné napsat *neboli Haida Gwaii,* protože příslušníci kmene Haida nechtějí o svém území hovořit jinak než Haida Gwaii. Přistáváme v malém městě Skidegate a následující čtyři dny budeme trávit na těchto jedinečných ostrovech. Andy Wilson, náš Haida průvodce, hovoří se stejným zaujetím, hrdostí, bolestí a nadějí jako Frank, Joe James, Henri R. Vickers a další, se kterými jsme se cestou bájnou Arkádií setkali. Stává se výtvarné umění oním ztraceným klíčem k pochopení a obnovení tradic, tak krutě a nemilosrdně zpřetrhaných v nedávné minulosti? A nejen výtvarné umění: tanec, stavba kánoí, řezbářské a tesařské práce, lov, rybaření, ochrana životního prostředí a původního prostoru, těžba dřeva, původní jazyk a jeho písemný záznam. Všichni s námi hovoří v anglickém jazyce a *Ca Nada* je slyšitelná v jejich kanadském akcentu.

Je možné v internetovém světě MP3 a YouTube vychovávat v jazycích, kterými hovoří jen nepatrná a stále se zmenšující část obyvatel toho či onoho kmene? Nestávají se historické vesnice původních obyvatel jen jakýmsi skanzenem, který občas přivítá zvědavého turistu, který zabloudí na tato světem zapomenutá místa? Není autenticita nahrazena finančními ohledy a pábením kreditních karet? Nejsou tato místa jen jakousi idylickou Arkádií, ke které vzhlíželi první Evropané, když přistáli na břehu země, kterou Bůh daroval Kainovi?

8.

Leonard Cohen dozpíval svou píseň o tom, že se snažil být ve svém životě svobodný jako pták na drátě elektrického vedení. Lidé vstávají a tleskají. Tleskají dlouze, vyvolávají svého křehkého montrealského milovníka všech žen a něžných ztroskotanců a Leonard přichází a se svým doprovodným sborem tří krásných žen a všemi hudebníky končí nezapomenutelný večer ve slavné torontské koncertní síni *Massey Hall* něžnou písní inspirovanou biblickou Rút: *Nenaléhej na mne, abych tě opustila a vrátila se od tebe. Kamkoli půjdeš, půjdu, kdekoli zůstaneš, zůstanu. Tvůj lid bude mým lidem a tvůj Bůh mým Bohem. Kde umřeš ty, umřu i já a tam budu pochována. Ať se mnou Hospodin udělá, co chce. Rozdělí nás od sebe jen smrt.*

Po více než dvaceti třech letech zažívám podobný obraz v pražské sportovní hale. Je téměř konec září 2008. Počasí je stále čerstvě podzimní: zářivé indiánské léto a Leonard Cohen poprvé zpívá své písně českému publiku. Zpívá lidem o tom, že se je snažil už mnohokrát opustit a ukončit tento koncert a lidé se smějí, tleskají, vstávají a vyvolávají křehkého kanadského milovníka žen a něžných ztroskotanců: nenaléhej na nás, abychom tě opustili a vrátili se domů. Nechceme, aby tato noc skončila. Kamkoli půjdeš, chceme tam jít také, kdekoli zůstaneš, i tam si připravíme postel k spánku…

9.

Hladiny jezer se jako kruhová pouta uzavírají a v hale se rozsvítilo. Příští koncert už bude patřit jinému publiku. Ale písně budou nadále inspirovat a odpovídat hladovým i nasyceným. Ať každý poutník přistane ke svému břehu a tam ať nalézá svou radost i svůj stín: kameny, lesy a voda. Letadlo letí noční zářijovou kanadskou oblohou a tak, jako mytologický pták původních obyvatel *Thunderbird* se mi i tento zázrak moderní digitální technologie stává svobodným ptákem na drátě elektrického vedení. Opouštím břehy bájné Arkádie, abych je znovu nalézal v ozvěnách javorových lesů a volání vodních ptáků, abych je nacházel v otázkách položených a nikdy ne zcela jednoznačně zodpovězených, protože v hlubinách mé nejtajnější existence se mi zjevuje nekonečný horizont země, která je mi VŠÍM a kde NIKDE je mým domovem.

Karel Foustka, 28. října 2008

***

Z Jevíčka do Toronta

Přiznám se, že kdyby nebylo internetu o novém kanadském faráři bych toho věděl ještě o něco méně než vím teď. A teď nevím skoro nic. Ze srpnového bulletinu farnosti sv. Václava jsem se dověděl, že se jmenuje Tomáš Káňa vyrůstal na Valašsku a jeho cesta do Kanady nebyla jednoduchá. Vyrůstal v katolické rodině na Valašsku. Má bratry Vojtu a Luďka a sestru Elišku. Jeho rodiče před dvěma roky oslavili zlatou svatbu. Vystudoval elektrotechnickou průmyslovku v Uherském Hradišti. Po maturitě pracoval v MEZ Broumov. V roce 1990 nastoupil k bratřím benediktinům do Břevnova. Po roce opustil tento duchovní směr a pracoval v nábytkářské firmě, později ve firmě na výrobu a potisk plastů ve Valašských Kloboukách.

Ve čtyřiadvaceti letech díky páteru Jerzy Gapskému vstoupil do Arcibiskupského kněžského semináře v Olomouci. V roce 2000 se stal Jáhnem ve farnosti v Rajnochovicích. O rok později byl ustanoven kaplanem v Luhačovicích, působil též v Pozlovicích, kde se staral hlavně o děti. Následovaly Němčice nad Hanou, Hruška, Újezd u Valašských Klobouk, Horní Lhota a nyní je v Jevíčku a v Křenově. Pokud chcete vědět, kde tyto vesnice jsou tak vám mohu napovědět, že jsou nedaleko od Svitav či Boskovic. Při pastorační činnosti ukončil postgraduální studia s teologickými tituly licenciát a doktora teologie. Má rád vodu, oblibuje plavání, šnorchluje, v zimě se prohání na běžkách a lyžuje. Horské turistiky asi v Ontariu moc neužije.

Kdo by chtěl o něm vědět víc může se s novým duchovním seznámit v neděli 13. září 2015 v kostele sv. Václava.

A otec Libor Švorčík? Zatím zůstává. Copak nemůžeme mít v Kanadě více farářů?

abe

***

Uzbekistán – Tržiště v Samarkandu a Ulugbekova observatoř

5. část

Lokální sedí na okolních lavičkách a s úsměvem v obličeji sledují, jak návštěvníci zde doslova leží na dlažbě a fotí. Je to výška! Naproti mešitě stojí i její mausoleum ze 14. století, opravené 2007, nic moc, ale za vstup chtěli více než za vstup do mešity. Po dalších 200 metrech po pěší zóně jsem přišla k *Chorzo bazar* s nádhernou vstupní bránou, velké prostranství, vše pod střechou – ovoce čerstvé i sušené, zelenina, saláty, sladkosti, ořechy a spousta dalších lokálních produktů. No zkrátka pořádný trh. Jestli má otevírací a zavírací dobu jsem sice nezjistila, ale mám takový pocit, že prodávající na noc zalezou pod stůl a tam si schrupnou. Matky a děti žebraly, ale i jiní, kteří posedávali na chodnících, zejména starší ženy a lidé tělesně postižení. Anebo už i pospávali. Jeden mě viděl, jak jím sušené meruňky, tak se dlouze po nich žádostivě díval, že jsem mu zbytek pak dala… Jak jsem tak pozorovala, tak i odívání lokálních je podstatně více tradiční než v Taškentu. Ženy rády nosí oblečení z velmi pestrých a bohatě se třpytících látek – samet, hedvábí - povětšinou dlouhé haleny až ke kolenům s kalhoty pod nimi, neschází ani šperky a bižuterie. Hlavy zakryty, ale burky jsem neviděla. Mladé dívky, většinou velmi drobné a štíhlounké – preferují džínové upnuté kalhoty a šátky kolem hlavy. Pokud žena má ve vlasech jeden nebo dva copy, tak to znamená, že je vdaná. Pokud více, tak je stále svobodná. Jak se to ale pozná, když jejich vlasy nejsou vidět? Tradičním oblečením mužů je dlouhý kviltový kabát opásaný barevnou šerpou. Velice tradiční pokrývka hlavy, tzv., *dopy* nebo *doppilar,* je čtyřhranná černá plstěná přiléhavá čapka zdobená bílým vyšíváním. V zimě ji starší muži vymění za chundelatou až divokou čepici z ovčí kožešiny, mimochodem oblíbený to suvenýr. Někteří ji dokonce nosí i v létě, raději prý se potí pod čepicí, než by vystavili hlavu slunci! Vypadají v nich velmi mužně, nepopřou potomky Čingischána. Samozřejmě, že u obou pohlaví neschází ani zlaté zuby. Mezi vším tím zlatem a stříbrem jsem si už sama sobě připadala jako z jiné planety a také hned jsem vždy byla spatřena. Turistická sezóna začala, na cizince už jsou zvyklí, takže není fotografování, ale žebrání. Vstupné i vše ostatní oproti Taškentu podražilo a zajímavé je, že i skoro žádní vojáci ani policie tu nejsou vidět. Jsem si jista, že k tomu jsou

Tržiště v Samarkandu

důvody. V malém bistru na trhu jsem si dala čaj a pozorovala jsem sedící. I když samozřejmě i tady vlastní mobilní telefony, tak na rozdíl např. od Čech i Kanady, kde každý, když si sedne, tak první co udělá, že vyndá telefon z kapsy a do něho *kouká,* aby mu nic neušlo, tak tady tomu tak není. Lidé u stolu spolu *komunikují.* Můj telefon je stále zablokován a i kdybych chtěla, používat ho nemohu. Jak je to s nimi? *Koukat* nemohou a nebo nechtějí a preferují živou debatu? Jaké jsou vaše zvyky?

Jako poslední zastávku dne jsem se navečer vypravila k mausoleu Amira Timura, tzv. *Gur-E-Amir Mausoleum,* na druhou stranu od starého města směrem k novému – ruskému. Byla to několikakilometrová procházka, příjemně jsem se prošla. Šla jsem kolem asi půl tuctu velkých moderních hotelů, kde parkovaly autobusy, což znamená příliv turistů a také to znamená vedle vyšších cen i méně ochotné taxikáře a i velmi dotěrné stánkaře. Už nejsem VIP, ale jedna v počtu. Mausoleum Amira Timura, jeho dvou synů a vnuka je překvapivě velmi prostá stavba, ale s dominujícími azurovými kopulemi, jeho trademark. Timur si už dříve postavil pro sebe jednoduchou hrobku v místě svého narození – Šachrisabzu a tuto v Samarkandu nechal postavit v roce 1404 pro svého vnuka. Co se ale nestalo – zrovna i v tento rok Timur na následky zápalu plic nečekaně zemřel. Bylo to v zimě, do Šachrisabzu nebylo možno se kvůli sněhu dostat a tak byl pohřben v Samarkandu. Takže nikdo z nás nevíme, kde a jak skončíme! Ani ti mocní! Určitě i ruská část města by stála za prohlídku, ale slunce již zapadalo a nohy už nechtěly dál jít…

Dnes se mi přihodila jedna úsměvná historka. Odpoledne jsem na pěší zóně spatřila pestře oděnou ženu se zlatými náušnicemi v uších a se zlatem kolem krku. V náručí držela malého chlapce s velkými kukadly. Blížila se ke mně, věděla jsem o koho se jedná. Samozřejmě, sezóna začíná, jsem turistka a tak teď jsem čekala s čím přijde. Nejdříve trochu váhala, ale pak anglicky začala prosit o peníze pro chlapce na jídlo. Zeptala jsem se jí, kde má muže, jestli pracuje. Zarazila se, nečekala zřejmě takovou otázku „na tělo“. Byla to pohledná mladá žena, typická Rómka jak z učebnice a tak jsem se jí zeptala, zda-li si ji mohu s chlapcem vyfotit. Tak že prý ano, výměna byla udělána, poděkovala. Ten den jsem ještě jí i pár dalších viděla rejdit kolem turistů, okolo Registanu to měly naplno obsazené. Chlapce si předávaly z ruky do ruky, čí to byl syn, kdo ví?? Když jsem jí míjela, tak jen pokývla hlavou na pozdrav a stejně tak i její kamarádky. Věděly, že už dostaly a tak mě nechaly na pokoji. Navečer jsem se šla najíst do blízkého bufetu, tzv. *Čajkovny* a za chvilku přišly i mé známé Romky s chlapcem. Bylo jich šest a jak jsem vyrozuměla z posunků a hlasitější mluvy, tak i na skromné jídlo, které by chtěly, neměly dost vyžebráno. Hostinský byl nesmlouvavý, nepovolil, zřejmě poprvé. Byly mi docela sympatické a tak jsem mu pokynula, aby jim to dal, že mu to za ně zaplatím. Najednou se všem v očích objevila radost a když jsem je další dva dny ještě potkávala, tak se mě klaněly pomalu až k zemi. Pár dolarů z mé kapsy a co to radosti udělalo, ale hlavně, že po mně už více nešly! Už zcela určitě měly ode mne vybráno. Jinou jejich skupinku jsem viděla i na trhu, kde věštily budoucnost. Tu jsem si ale věštit nedala, mám ráda překvapení. Další zase zapalují bylinu, *isrig,* tzv. *svaté kouření,* její kouř vás prý ochrání před chřipkou a nachlazením, ale také před zlými duchy. Stále ještě silně přetrvávající zvyk, zlí duchové mohou být všude kolem nás, jako třeba i v novém domě a tak se stále svatě vykuřuje. Pozůstatek z předislámské víry – s*ufizmus* (mystický směr v islámu hlásající původně myšlenku úplného zřeknutí se individuální vůle). Tyto mladé ženy byly zřejmě jedny z 30 000 tisíc středoasijských Rómů, zde se nazývají *luli,* kteří pocházejí z okolí Samarkandu, jižního Tadžikistánu a Turkmenistánu. Mluví tadžickým jazykem.

Druhý den ráno jsem s rozbřeskem dne nevstala, nechtělo se mi ze spacáku vylézt, spalo se mi velmi dobře. I když sice v „brlohu“, ale docela útulném. Dole mne čekala chutná snídaně – káva, sladké pečivo, jogurt, sušené ovoce, chléb, vajíčko a kousek sýra. To ani doma takto nejím, úplné lukulské hody! Na talířku jsem nenechala ni kousek, energie je třeba. U snídaně jsem seděla s dvěma Japonci, cestovali střední Asií na kolech, přes všechny vrchy i doly, anglicky moc neznali a rusky vůbec ne. Obdivovala jsem je, že se vydali, i když si myslím, že ztrácí tu nejdůležitější složku své nové zkušenosti, protože komunikace, i alespoň částečná, s lokálními nás nejvíce obohatí. Je to ten nejcennější souhrn informací i znalostí, které cestou získáváme a které z knih nevyčteme. Vnikáme tak do jejich nitra, myšlenek, způsobu života, poznáme, co je trápí i těší. Stane se, už i dost často, že zapomenu třeba dějepisná data, ale vím, kde je najít, nebo jméno, ale určitá setkání s lidmi mi z mysli nikdy nevymizí. Jsou tím nejmocnějším obohacením mých toulek a rozšířením mého obzoru. Jak můžeme říci, že jsme poznali zemi, když jsme si nemohli promluvit s jejich obyvateli?

Cyklisté už měli za sebou spoustu najetých kilometrů, určitě náročných, tak jsem jim popřála šťastný dojezd. Jsem si jista, že si angličtinu *do příště* vylepší.

Sama jsem se vydala opět po pěší zóně k dalšímu sekulárnímu souboru mausoleí a mešit, tzv. *Šah-i Zinda.* Nejkrásnější perla Orientu, poutnické místo a Mekka muslimů, je velmi, velmi působivá třída nádherných budov s bohatou mozaikovou a majolikovou výzdobou tyrkysových barev a jak kniha praví, ta má být jednou z nejkrásnějších uměleckých výtvorů této kategorie v muslimském světě. Areál je postaven na kopci s velkou vstupní bránou a s mnoha schody se k ní. Doplněno zlatými kopulemi, slunečním svitem, modrou oblohou, byla to vskutku oslňující podívaná. K tomuto svatému místu se váže legenda, je zde prý pochován *Qusam ibn-Abbas,* bratranec proroka Mohameda, který jak se věří, přinesl islám v 7. století do této části světa. Qusamova svatyně zde existovala již dlouho před tím, nežli hordy Mongolů zde ve 13. století začaly rabovat a drancovat. Dnešní podobu si Šah-i-Zinda začala získávat v době vlády Timura, vydržela bez oprav několik století, ale v roce 2005 se začalo velmi radikálně opravovat, takže z původní majolikové výzdoby už toho moc nezbylo, bohužel. Ale stejně to neodradilo návštěvníky a ve velkém počtu sem proudí dále. Absolutně mi nevadilo zaplacené značné vstupné, bylo na co koukat. Po schodech nahoru chodili svátečně oblečení lidé – muži, ženy, děti, staří i mladí. Okolo v kopci je obrovský muslimský hřbitov, na kterém jsem se tentokráte, i když je to oproti mému zvyku, nezastavila. Hřbitovy jsou totiž také dobrá „informační střediska“. Čas je mi zde v této zemi drahocenný a tak proto i své priority si musím upravit.

Asi po kilometru chůze jsem přišla k dalšímu trhu, tentokráte velmi modernímu na způsob vietnamské tržnice s velkým výběrem spotřebního zboží. Co mne zde jedině upoutalo, byly

Ulugbekova observatoř

role barevných látek a mužské pokrývky hlavy. Těch bylo! I když *dopy* je oblíbeným suvenýrem, tak muži - mladí i staří - jí z hlavy skoro nikdy nesundají. Jsou bílé i černé a liší se vyšitým vzorem. Mým odpoledním cílem však byla Ulugbekova observatoř. Tento panovník, jak jsem se již dříve zmínila, byl dobrý astronom a matematik. Panovník prý nic moc, ale jako vědec byl jedním z největších intelektuálů své doby. Právě zde na tomto místě před nedávnem (1908) archeologové našli vzácné vykopávky z jeho tříposchoďové observatoře, kterou postavil v roce 1420. Našli i část jeho třicetimetrového dalekohledu, kterým pozoroval hvězdy a která je zde vystavena. Je šest set let starý!! Součástí venkovní expozice je i jeho socha s velkou malovanou hvězdnou oblohou za ním. Působivé. Je to i oblíbené místo novomanželů pro svatební fotografování.

Dnes na sklonku dne obloukem z observatoře zpátky domů jsem se zastavila na židovském hřbitově. Je položen vysoko na kopci a jeden musí vyšlapat mnoho schodů, aby se k jeho bráně dostal. Ani se mi nahoru už nechtělo jít, hladem mi kručelo v žaludku, ale přeci jen moje zvědavost mi nedala a schody jsem vyšlapala. Hned za bránou stál malý domek, možná patřil hrobníkovi a přede mnou se objevila stařenka, jako kdyby tam na mne čekala s přivítáním. Začala hned na mne mluvit a nechtěla mě nechat jít a zvala mě k ní na čaj. Vzalo to několik minut mluvení a posunků, než pochopila, že si chci prohlédnout hřbitov. Konečně mě nechala pak i jít, ale s příslibem, že na ten čaj k ní zajdu. Velké množství hrobů nasvědčuje tomu, že i zde musela být velká židovská komunita, některé hroby jsou staré i několik staletí. Nejvíce se jich usadilo v Buchaře a okolí, jejich příchod se traduje do 12. až 13. století, žili svým vlastním ojedinělým způsobem života a mluvili jazykem *Buchori.* Byli od raných začátků dobří obchodníci, i když museli čelit silné rasové diskriminaci. Z pramenů jsem se dozvěděla, že po devadesátém roce velké jejich procento odešlo do Izraele a z celkového počtu zde zbylo jen pár set. O hroby je ale i nadále dobře pečováno. Stařenka na mne před domkem čekala, asi si chtěla být jista, že ji neuteču, byla jsem tou rybou, kterou si dnes pracně ulovila! Vtáhla mne do svého velmi prostého, ale čistého příbytku - větší místnost, v rohu postel, stůl a dvě židle, police, televize a kamna. Bylo tu útulně, příjemně teplo a voda na čaj se na plotně vařila. Jmenovala se Rosa, velmi přátelská šestaosmdesátiletá stará drobná žena s jedním zubem. K čaji mi nabídla pamlsky ze svých skromných zásob, které jí dcera jednou týdně přinese a neustále jednak povídala a pak i pobízela, abych jedla. Seděla jsem tu na židli a popíjela čaj skoro celou hodinu a vyslechla jsem zřejmě celou její rodinou historii, ale problém byl v tom, že jsem z 95 procent nerozuměla, co říkala. A tak jsem jen doufala, že se usměji, pokývám hlavou a že i má obličejová mimika bude tou vhodnou v daný okamžik. Zřejmě tomu asi tak bylo, neboť i po té hodině mě nechtěla nechat odejít, asi mi chtěla ještě mnoho co říci a nebo již hodně dlouho žádnou rybu nechytila, haha! Neustále mě držela za ruce a přesvědčovala, abych zase přišla. Jen jsem pokyvovala hlavou… Na cestu mi vnutila hrozinky, které jsem na ulici pak dala žebrajícímu invalidovi. Těch pamlsků bylo na týden dost! Pohostinnost je *trademark* zdejších obyvatel. Dají i poslední. Zpátky domů jsem přišla již za tmy, v žaludku mi sice už nekručelo, ale na sladké dobrůtky není zvyklý, tak trochu rebeloval…Ale co by jeden neudělal pro radost druhého, že? I se přecpat sladkým! Usínala jsem s jejím usmívajícím se obličejem před sebou.

Zítra směr Buchara, poslední zastávka mé dlouhé cesty.

Naďa Humlová, červenec 2015

***

Danny Smiřický z Náchoda

Danny Smiřický je jméno románového hrdiny Josefa Škvoreckého, slavného rodáka z Náchoda. Narodil se zde v rodině bankovního úředníka 27.9.1924 a získal ve městě svoje základní vzdělání. Po maturitě tady nějakou dobu pracoval jako pomocný dělník a po znovuotevření vysokých škol pokračoval v dalším studiu v Praze, nejprve na lékařské fakultě, po roce přešel na fakultu filosofickou a tu také řádně dokončil. Všechny jeho životní kroky úzce doprovázela láska či dokonce vášeň k jazzu – nikdy nepřestala. Kratší dobu působil jako učitel. Po vojně pracoval jako redaktor. Od roku 1963 se stal spisovatelem z povolání. Nikdy se vnitřně nehodlal podvolit žádnému tlaku v omezování vlastní svobody a rozvoje, to platilo jak pro válečný fašismus, tak komunismus. V roce 1969 odešel se svou ženou Zdenou Salivarovou přes Kalifornii do Kanady. V Torontu na univerzitě přednášel literaturu a kromě vlastní tvorby se věnoval i překladům americké literatury. Také jeho tvorba byla překládána do angličtiny a stala se známou a vyhledávanou, česká a slovenská kultura se tak dostávala do podvědomí světovým spisovatelským a hudebním osobnostem. Jeho žena iniciovala založení českého exilového nakladatelství *Sixty-Eight Publishers* a v něm se oba intenzivně zaměřili na vydávání české a slovenské exilové a samizdatové literatury. Za 22 roků vydalo nakladatelství 226 titulů, což se dalo spočítat, ale co se spočítat nedalo, byla nadlidská píle jak Škvoreckého, tak Salivarové pomáhat vlasti, mučené komunisty – to vlastně oba činili nepřetržitě až do pádu komunismu v roce 1989. Do vlasti pak přijížděli, ale trvalým domovem jim zůstalo Toronto v Kanadě, kde Josef Škvorecký dne 3. ledna 2012 zemřel.

A protože jsem mnohé z jeho děl přečetla a také se kamarádím s Tomášem Mazalem, který vydal opravdu podařenou knihu *Putování k Port Arthuru,* což je jakási konfrontace oněch několika dní konce války v Náchodě popisovaných Škvoreckým v jeho „Zbabělcích“ a skutečnostmi dnešních dní, rozhodla jsem se pro několikadenní letní loudání po Náchodě, městě v severovýchodních Čechách, jehož název byl odvozen od slova „chození“, neboť se jím opravdu kdysi chodilo jak do Německa, tak Slezska a v době dnešní do Polska. Městě, které založil rytíř Hron už ve 13. století a vystavěl tam nejenom obranné hradby, ale i obrovský hrad na nejvyšším místě. Další majitelé, především bohatý rod Smiřických pak hrad přebudovali na mnohem pohodlnější renesanční zámek a městu zajistili neuvěřitelný rozvoj. Každopádně se jak město, tak zámek neubránily důsledkům třicetileté války a vyzkoušely si smutnou úlohu několika konfiskátů. Naštěstí si Náchod zachoval i celou řadu hodnotných historických a kulturních památek jako budovu staré radnice, kašnu, budovu děkanství i s původním pranýřem, výstavný dům Cyrila Bartoně od architekta Janáka s dnešní funkcí knihovny, kostel sv. Vavřince uprostřed náměstí s dvěma věžemi pojmenovanými biblicky Adam a Eva a další zajímavosti.

Můj zájem se ale vysloveně pohyboval kolem míst spojených s Josefem Škvoreckým a jak jsem je postupně navštěvovala, tak ve mně rostla jakási pochybnost, zda si město Náchod dostatečně uvědomuje hvězdnou velikost svého rodáka. Nevím, nějak jsem o tom celém začala pochybovat a pořád se mi víc vnucovala myšlenka, že si město důstojně se Škvoreckým neumí poradit.

V Náchodě jsou dva domy, které mají co do činění s narozením a žitím Škvoreckého, jeden je v ulici Komenského a druhý v ulici Kamenice. Ani na jednom z nich není žádná upoutávka, žádná cedulka, která by to hlásala. Na Kamenici je v domě zlatnictví a dokonce sexshop – na tyto služby zde upoutávky jsou.

Na rodinném hrobě Škvoreckých se vzpomínka objevuje v podobě kamenné knihy se jménem, narozením a úmrtím. Stejně tak uprostřed náměstí osadilo město litinovou lavičku, na které sedí v nadživotní velikosti Josef Škvorecký. Dílo je od sochaře Josefa Faltuse. Nevím jak komu, ale mně se Danny Smiřický na lavičce vůbec nelíbí. Jednak je obrovský, jednak má na lavičce položený velikánský litinový klobouk a tudíž tam ubylo i místo pro možné posezení. Na opěradle lavičky je zcela nečitelný jakýsi nápis nebo snad citát – přečíst se to nedá ani náhodou. Zda nečitelnost byla uměleckým záměrem sochaře, nevím, pokud ano, pak to též nechápu, neboť Škvorecký byl ve

Lavička Josefa Škvoreckého

své povaze průzračný a nemusel být opřádán žádným tajemnem. Umístění lavičky na holém náměstí pod kostelem, bez kousku zeleně nepokládám za příjemně vybrané místo.

Vlastně z lavičky nemůže Škvorecký zahlédnout ani svou oblíbenou kavárnu v hotelu „U beránka“ v horní části náchodského náměstí. A že se jí nanavštěvoval ve svých mladých studentských letech.

Dnes celý hotelový komplex i s divadlem září dobře provedenou rekonstrukcí – v chodníku před vchodem je v žulové mozaice datum vzniku budovy 1914 a na budově samotné je cedule pod jedním z balkonů s upozorněním, že zde byl Náchodským oznámen vznik Československa. Secesní interiéry restaurace a kavárny jsou úžasné a právě v nich sedával mladý Danny Smiřický, přemýšlel o

Kavárna Prima sezóna

holkách, jazzu a svém saxofonu a pozoroval ruch náměstí. Určitě v té době vůbec netušil, kam ho osud zavede.

Pak lze v Náchodě zajít na kávu či víno do jakéhosi bistra pojmenovaného dle Škvoreckého prózy „Prima sezóna“ – ale to je tak asi vše, na Dannyho zde žádná vzpomínka není a ani být nemůže, neb to celé vzniklo až v době nové a pojmenování je jen a jen lákajícím tržním trikem.

Co ale vůbec není tržní trik, je stará hospoda „Port Arthur“ na okraji města poblíž pivovaru za řekou Metují. Sem totiž Danny Smiřický opravdu chodil s jazzovou náchodskou kapelou. Právě za války se Port Arthur stal místem, kde se scházeli příznivci moderní a Němci zakazované swingové hudby.

Židovský podnikatel Rudolf Stark dal Náchodu tuhle hospodu už v roce 1904 a Josef Škvorecký ji knihou *Zbabělci* proslavil. Od doby svého vzniku také stále stejně otvírá, každý všední den ve čtyři hodiny odpoledne.

Citace z knihy: „Seděli jsme v Port Arthuru a Benno řekl: „Tak revoluce se vodkládá na neurčito.“ Hodně dnešních štamgastů zná tato úvodní slova románu. Hospoda zůstala prakticky nezměněná od doby 2. světové války, oprýskaná omítka s náhodně odkrytým původním názvem *Restaurace Port Arthur,* staré schody i celý vstup do lokálu, památkově přísně chráněný secesní předěl z barevných skel oddělující salónek a lokál, původní kulečník – prostě zde se viditelně též žádná revoluce nekonala. Naštěstí. Výzdoba je už poněkud novodobá, přesto jsou v salónku na zdi zarámované staré portréty Masaryka a Beneše a mapa Československa z první republiky i s Podkarpatskou Rusí. Nemám ráda památkáře, ale za to, že se jim podařilo, zachránit původní hospodu Danny Smiřického, jsem jim vděčná. Do hospody od jejího vzniku chodilo hojně židovské obyvatelstvo, za protektorátu už to měli Židé mnohem horší a pivo jim smělo být čepováno pouze přes okýnko u vstupních dveří do lokálu, to je tam dosud.

A jak je to s tak zvláštním názvem hospody „Port Arthur“ – v roce 1904 zuřila na dálném východě rusko-japonská válka a téměř jedenáctiměsíční obléhání ruského přístavu Port Arthur se stalo symbolem k této velmi sledované válce, v níž sympatie Čechů stály na straně nakonec neúspěšných Rusů. Každopádně název hospody naprosto v klidu přečkal všechny režimy i ten komunistický. K hospodě se váže mnoho zajímavého, třeba i to, že náchodský akademický malíř Bohumír Španiel vytvořil obraz *Tanec v Port Arthuru,* který v roce 1970 poslal do emigrace Škvoreckému, tomu se jednoduchá črta saxofonisty a tanečního páru tak líbila, že ji později použil pro své první vydání románu *Prima sezóna.*

Nový majitel zde po revoluci asi dvakrát zažil návštěvu Škvoreckého, ale pro oficialitu návštěv, množství televizních kamer to už prý nebylo ono, Danny Smiřický neměl ani moc času si s dnešními štamgasty posedět a popovídat. Naposledy byl v Náchodě v roce 2004. A jsem u konce povídání. Jen ještě chci zopakovat, že swingová éra zcela pohltila Škvoreckého a trvale se k ní ve svých románech vracel. Obrovský prostor dal ve své tvorbě i rodnému městu. Jeho průměr či dokonce osobní hudební neúspěchy, byly jeho bezchybným a úspěšným vstupem do literatury. Jako mladý vnímal jazz jako jednu z nejvyšších hodnot, která v sobě nese erotiku, sny, možnost předvádět se holkám. Jazz jako motiv v jeho tvorbě představuje život osvobozený od konvencí, ryzí, radostný a bezprostřední. Sám o tom řekl: „Na západě se ke mně skláněl nějaký nový a nově marný život, ale byl hezký a já jsem pozvedl třpytící se saxofon k němu.“

Jana Fafejtová – Náchod, Praha, foto - abe

***

S Rosťou Brankovským o komunitě a novinách

Přestože již překročil šedesátku je Rosťa neuvěřitelně aktivní. V tenisu byl jednu dobu ve své věkové kategorii v popředí kanadského žebříčku. Nakonec pochází z tenisové rodiny a jeho maminka Vlasta Brankovská naučila nejednoho mladíka či dívku základům tenisu. Měla filosofii, že dítě se již v kočárku musí učit tomu, jak reagovat na odskoky míče. Dávala přednost dřevěné pálce, kladla důraz na hru o stěnu.

Rosti sám se věnoval celý život tenisu. Jeden můj známý tvrdí, že je lepší hrát na klavír Bayerovku (učebnice pro začátečníky), než poslouchat Beethovena. Rosti tedy dává přednost aktivnímu tenisu, nevím jestli někdy sedí před televizní obrazovkou a sleduje nekonečně dlouhé turnaje. Ani se nepamatuji, že by navštěvoval jako divák přední turnaje v Torontu, v Montrealu anebo dokonce vyrazil za tenisem do New Yorku či do Londýna. Když vyráží za tenisem, tak je to na nějaký turnaj, kterého se zúčastní jako hráč.

Podobně jako v tenisu je úspěšný i v podnikání s prodejem nemovitostí. Po léta již inzeruje v Satellitu. Mohli jsme ho vidět, že podpořil i televizní vysílání *Nové vize.* Byl členem ředitelské rady Masarykova ústavu, kde jsem v září 1981 začínal jako redaktor *Nového domova.* V březnu 1986 se zakoupily první počítače a vlastně se vytvořila první síť. Jeden z počítačů byl v kanceláři Sdružení, kde byla tehdy i laserová tiskárna (velice pomalá: natištění jedné stránky trvalo i tři čtvrtě hodiny), druhý byl na Masaryktownu, třetí připadl Novému domovu. Tato digitalizace znamenala značnou úsporu peněz a Nový domov dodával v roce 1989 do rozpočtu MMI 5000 dolarů. Se změnami v roce 1989 přišla i nová situace ohledně novin. Přestože mně tehdejší předseda Masarykova ústavu Jan Trávníček tvrdil, že pro dvoje noviny (nepočítaje další tisk *Kanadské listy, Západ, Svědomí, Naše hlasy* atd.) není dostatek místa, Satellite se uchytil a prosperoval. K velké změně došlo s příchodem internetu. Zdá se, že problémy máme nejen my, ale i velké noviny a časopisy. *Toronto Star* nyní nabízí digitální verzi svých novin zdarma. *National Post* se spojily s *Toronto Sun. Vancouverský Sun* s vancouverskou *Province.* Problém má i kanadská pošta, která již nebude dopravovat listovní zásilky do domácností. Cena poštovného vzrostla. Jednou z největších položek je však tiskárna. I když ta nám vyšla vstříc a snížila cenu o deset procent. Vloni jsem dostal v příloze *Nového domova* dopis, že noviny ztrácejí 40 000 dolarů ročně. Tato suma mně připadala dosti značná a proto jsem navrhl Masarykovu ústavu řešení. Tisknout a posílat obojí noviny společně. Znamenalo by to, že cena tiskárny by se celkově snížila až o 40 %. Záležela by na tom, jestli by se jednotlivé noviny tiskly zvlášť jako dvě sekce nebo dohromady v jedné sekci. Obě tiskárny, účtují totiž minimálně za 2000 výtisků. Tohoto nákladu ani *Nový domov* ani Satellite nedosahují. Poštovné do 100 gramů je stejné, takže by cena poslání *Nového domova* i *Satellitu* dohromady byla stejná, jako když se posílá *Nový domov* nebo *Satellite* zvlášť. Navíc by stačil pouze jeden program krajanské činnosti v komunitě, jeden kalendář.

Na odpověď na svůj návrh jsem čekal déle než rok. Již vloni jsem před valnou hromadou požádal právě Rosťu Brankovského, aby tento návrh na valné hromadě MMI přednesl. Jelikož jsem nedostal žádnou odpověď, požádal jsem ho letos před valnou hromadou opět. Zajímavé bylo, že Rosti Brankovský nebyl zvolen do ředitelské rady, byli tam zvoleni lidé, kteří se valné hromady ani nezúčastnili. Není vše jen negativní, po roce jsem dostal odpověď i od Masarykova ústavu.

MASARYK MEMORIAL INSTITUTE INCORPORATED

450 Scarborough Golf Club Road, Toronto, ON Canada M1G 1H1 • Tel 416-439-4354 • office@masaryktown.org

Mr. Ales Brezina, Redaktor
Satelllite 1-416
365 St. Clarens Avenue
Toronto, Ontario
M6H 3W2

12 kvetna, 2015

Vazeny pane Brezino,

Radi bychom Vam podekovali za Vas dopis datovany 19.dubna, 2014, ve kterem nabizite Vasi pomoc s resenim deficitu Noveho Domova, ktery jsme oznamili nasim ctenarum pred rokem.

Zaroven prijmete nasi omluvu ze jsme na Vas dopis nereagovali vcas a neodpovedli na nej drive.

Nase tiskova rada vyvinula velke usili na vyreseni situace vyse zmineneho deficitu Noveho Domova.

Od 1.prosince 2014 jsme zavedli nova opatreni, ktera pomohla s bilanci rozpoctu a jez jsou prijatelna pro vsechny zucastnene.

Dekujeme Vam za Vasi snahu o pratelskou spolupraci. V soucasne dobe jsme ale spokojeni s danou situaci.

Prejeme Vam do budoucna mnoho uspechu .

S pratelskym pozdravem,

František Jecmen

For the MMI Board of Directors

Začátkem srpna jsme se tedy s Rosťou sešli, abychom celou situaci ještě jednou probrali. Hovořili jsme hlavně o tom, jak by se daly ušetřené peníze investovat zpět do komunity. Jednou z činností je Nové divadlo, které je však ekonomicky soběstačné. V grantu od českého ministerstva zahraničních věcí, který dostává MMI je pamatováno také na *Nové divadlo,* zatímco vancouverské divadlo *Za rohem* dostává tento grant samostatně. Další kulturní činností je televizní vysílání *Nové vize* na stanici OMNI, kterou vede Markéta Rešovská. Pozitivní je podle Rosti podpora programu *Nokturen* Miloše Krajného. Mohl by se pořádat například jednou ročně rockový festival.

Podle Rosti Brankovského je naopak finančně ztrátové a s krajanskou činností nijak nesouvisející provozování bazénu na Masaryktownu. Z výroční zprávy MMI se však opět nic nedovíme o tom, kolik se získá za předplatné, inzerci a na darech pro *Nový domov.* Rovněž se nic nedovíme, kolik se vydá za poštovné či tiskárnu a další výdaje pro noviny.

Rosti Brankovský se tedy snažil zjistit, jak se dospělo ke ztrátě 40 000 v dubnu 2014 a jak se dospělo k závěru, že 1. prosince 2014 po *zavedení nových opatření* je situace uspokojivá. Osobně výroční zprávu Masarykova ústavu nemám, ačkoliv jsem členem MMI. Stále však mně ani Rosťovi není jasné, proč k dohodě, která by byla výhodná pro obě strany nedošlo. I kdyby byl rozpočet vyrovnaný, mohl by investovat do kulturní činnosti.

Aleš Březina

***

Fiddler's Dell Bar & Grill

Fully Licensed
Family owned & operated since 1954

European & Canadian Cuisine

Slovak and Szegedin Goulash with Dumplings,
Fried Cheese, Schnitzel, Jaeger Schnitzel,
Chicken Paprikash, Perogies.
and many more items on the menu.

Sun. Mon. Wed. Wings Night & Daily Specials

20 Domestic & Imported Beers on Tap.
Pilsner Urquell, Czechvar.

Watch all Sporting Events on 6 TVs.
Heated Patio with TV.
781 Annette Street @ Jane Street
Toronto ON M6S 2E4
Jozef Karol Tel. 416 767 8882

PORTRÉTY, KRESBY, OLEJOMALBY, KOLÁŽE

Tammy (detail) acrylic

MARIA GABÁNKOVÁ
TEL.: (416) 535-8063
www.paintinggallery.net
e-mail: gabankova@paintinggallery.net

Co se z textu uvidí - léto není pro lidi

Dle zpravodajství od kamarádů je tento způsob trávení léta hromsky náročný a navedl nás k zamyšlení, proč se moderní člověk o prázdninách musí tak moc pachtit?

Mytologie povinných letních radovánek zajisté pochází z vývoje lidí v zimě doby ledové. Tomu nasvědčuje fakt, že slovo léto ve slovanských jazycích pochází z latinského slova laetus, radovánky a prapůvodní slovo indo-evropské je záhada. Z vykopávek a mudrování o evoluci člověka během posledních 100 000 let se dá věrohodné soudit, že pravěký člověk je stvořen k zmáhaní zimy a chladu a teplo či dokonce horko byly pouhé fantasmagorie prokřehlého pračlověka, který trávil většinu času úsilím, aby si naplnil žaludek a nezmrznul a proto pálící sluníčko se spojuje v novověku s bláznivosti.

Tradice prázdninových dovolených je moderní vynález, protože školáčci od doby povinné školní docházky uzákoněné císařem Františkem v roce 1805 měli určené prázdniny ze školy, aby pomáhali rodičům sklidit úrodu a vůbec ne k jakési rekreaci.

Mýtus blahodárně dovolenky u moře je holá záhada při pomyšlení, že houf ostrovů zvaných Řecko - přímo ideál pro dovolenkáře, je první země mezi vyspělými zeměmi EU, která vyhlásila státní bankrot, že nemůže splácet své finanční závazky a dokonce ani penze penzistům a platy státním zaměstnancům a přinesla tak velikou starost třistatisícům krátkozrakých Čechů, kteří si zaplatili dovolenou v dovolenkářskem ráji zvaném Řecko.

Dovolenkářským rájem nového světa je například Portoriko, které taky vyhlásilo státní bankrot, ale bez publicity, jakou dostává Řecko, protože Portoriko patří pod deštník amerických teritorií a nemusí vyjednávat s IMF o půjčku, ale dostane dolary.

Komickým ukazatelem letní fantazie je vysoký počet dovolenkářů, kteří si na dovolenou vypůjčí peníze a tím roste zadluženost lidí, kteří si dovolenkové orgie nedokážou odřeknout a prodlužuji tak své utrpení. Pozoruhodnou odrůdou dvolenkářských výstřelků jsou chataři. Ti si totiž budují svou oázu ve značné vzdálenosti od své komfortní residence a na chatě hledají primitivnější existenci a samotu. Rozvažovat o takovém způsobu trávení léta je za hranicí shovívavosti s lidskou letní rozpustilostí.

Náš kamarád Mervyn se nechal zlákat na rybářskou výpravu na jezero Temagami a vyprávěl nám o tom trapném zážitku: jeden ze skupiny sedmi utopil svůj fungl nový prut za 350 dolarů, dva se složili s alergií na zdravý vzduch anebo pyl pobřežní vegetace a zbytek účastníků se tak přejedl rybího masa, že do vánoc, řekl Mervyn, nechce rybí maso ani vidět, natož cítit. Eva se optala Mervyna, jestli pojede na rybářskou výpravu znova, mínila tuto sezonu, a Mervyn vyhýbavé odpověděl - možná příští rok, když zkušenost z letošní rybačky zapomenu.

Nesmím zapomenout ve výčtu letních aktivit trojici vzniklou po době ledové zvané rozvoj zemědělství: původní nomád putující za stády zvířat podél ledové hradby si povšimnul jedlých semen. Intelekt rozvinutý v boji o přežití v čase ledovém se úspěšně započal zabývat setbou, sklizní obilovin, domestikací zvířat a usídlováním a budováním obydlí v osadách; tlupa už nežila jen z lovu a sběru, ale pěstováním rostlin a pasením zdomácnělého dobytka.

A z této doby, z těch zemědělských časů, průmyslovému člověku, kdy zemědělstvím se zabývají jen 2% populace a uživí jídlem 98% výrobců nástrojů a věcí, zbyly tři letní aktivity nevýznamné pro obživu, ale důležité pro vyplnění času.

První je zahradničení, které s vysokými náklady peněz i času vytváří jedlé plodiny, kterézto počínání ekonomicky dost bezvýznamné, k požírání je oblíbené jako požírač času a vzrušení nad touto výrobou; malér nastává, když zahrádkář vyjede na několik týdnů na povinnou dovolenou a vrátí se do zahrádky, která se v čase nepřítomnosti zaplevelila a zpustla.

Druhou takovou letní činností pocházející z časů zemědělských, po době ledové, je budování a zvelebování usedlosti; do takových činnosti patří stavba garáže a přístřešku. Ve skutečnosti neznám řidiče, který by parkoval auto v garáži a garáž se zpravidla zaplní stroji a odloženinami až po střechu; anebo stavba koupaliště, které se rychle omrzí, výstavba pergoly, kde málokdo sedává; můj kumpán a budovatel Buchal už léta usiluje, abychom postavili verandu, ačkoliv je člověk, který na své verandě neposedí a nerozjímá, ale buduje další verandu.

Třetí z letních kratochvílí a časožroutů je stěhování; ani bych to nepsal, kdybych neměl ve svém okruhu známé, kteří se právě stěhují a začínají se nad námahou takového podniku litovat a kdyby se naši mladí z Edmontonu na první den července nerozhodli přestěhovat z Edmontonu do Sudbury, nezakoupili krásné stavení a neměli v úmyslu strávit čas do díkůvzdání (počátek října) pakováním a stěhováním.

Ovšem to jako prarodiče vítáme, ale důvodů tohoto stěhování jsem se nedopátral, leda že každý realitní oborník mi potvrdil, že domy se prodávají nejvíc v létě a stěhování se páchá v čase prázdnin a takové stěhování pro vyplnění prázdnin vzbuzuje úžas. Navíc do mých prázdnin vstupují další naši mladí stěhující se z Malajsie do Ottawy, když Rostík tam končí svou tříletou diplomatickou službu a už odeslali lodí dva kontejnery naplněné nevím čím. Takže naše prázdniny jsme přinuceni strávit sbližováním s kvartetem našich vnoučat a takovými činnostmi, které bychom raději dělali v zimě.

Ale říkat takové věci mladým je ono příslovečné házení hrachu na zeď a tak vzdychám potichu a tajně a nedám si kazit prázdniny a profesionální lajdačení. Včera kapku pršelo, dnes je teploměr nad 30°C a mediální kecalové nazývají teploty extrémními a nabádají kanadské posluchače zůstat doma ve svých klimatizovaných jeskyních, což málokdo poslouchá. Pouze náš kocour Filip leží ve stínu cedrů a dřímá tam celý den - popravdě je kocour exemplární příklad jak prožívat horké letní měsíce, zvané prázdniny.

Přeji klidnější letní dny a všecko dobré.

Rosťa Firla – Sudbury

***

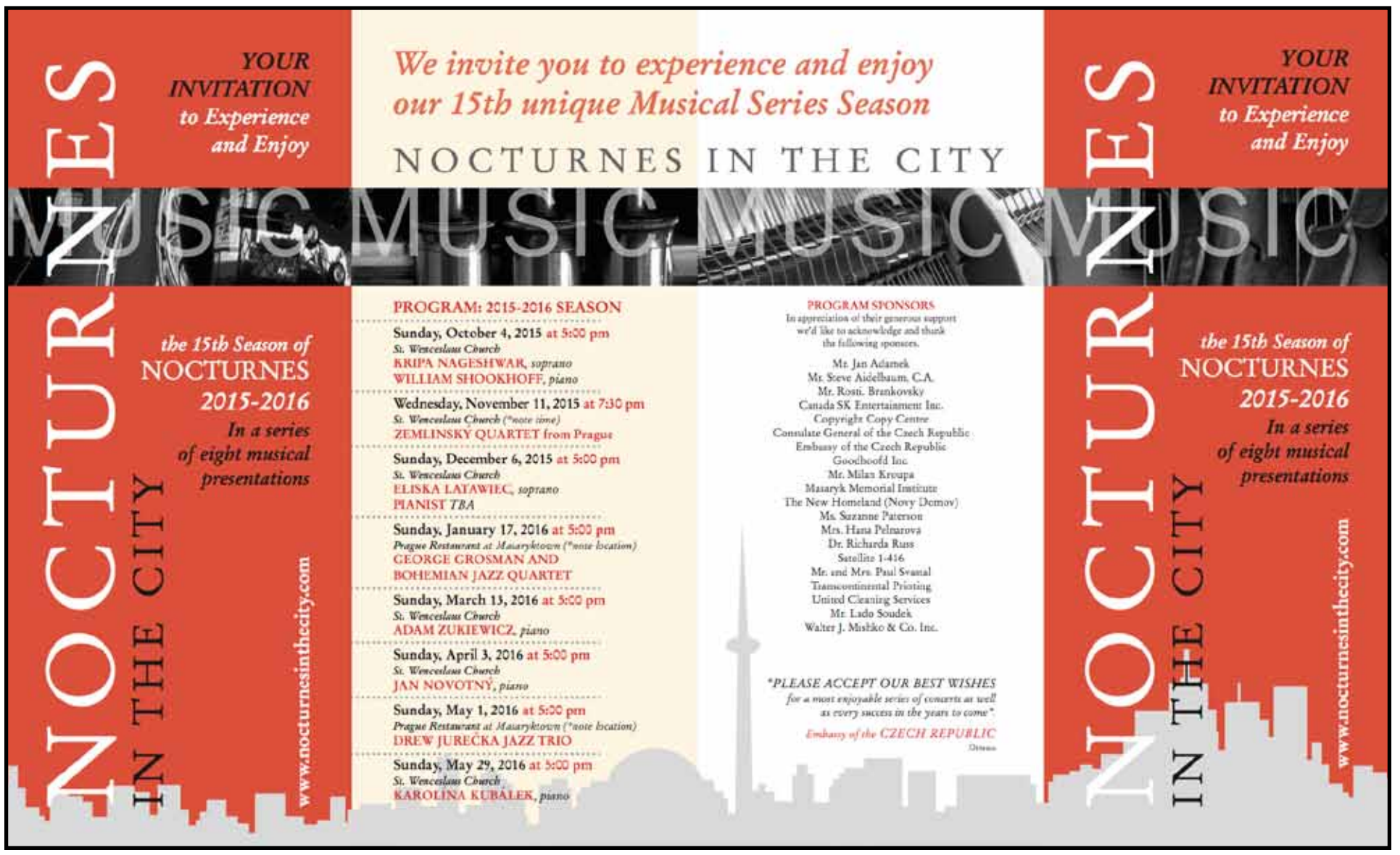

Brankář Zlámal se postaral o senzaci!

Stalo se tak ve 4. kole Synot ligy na pražské Julisce. V malém derby vedla Dukla nad Bohemkou v poločase 2:0 dvěma góly Bergra a mnoho nechybělo, aby tento hráč zaznamenal hattrick, protože před tím trefil ještě břevno. V 72. minutě však Štetina zahrál v pokutovém území rukou a hostující Jendříšek nařízenou penaltu proměnil. Ve druhé minutě nastavení se stal nečekaným hrdinou brankář Bohemians Zlámal, který si naskočil na roh a hlavou překonal Radu. Dukla tak se svým rivalem nevyhrála v lize popáté za sebou a Zlámal se stal prvním brankářem v české lize, který vstřelil branku ze hry. Utkání se nakonec skončilo 2:2. Na čele ligy je Sparta, která zvítězila v Boleslavi 4:2, ztratila pouze dva body v úvodním kole v Jihlavě remízou 0:0. Druhý je překvapivě Zlín, který se dostal do ligy až když Vansdorf nemohl splnit požadavky pro ligovou účast. Zlín zatím prohrál pouze jednou a to na Spartě v 3. kole 0:3. Dobře si vedou i další moravské oddíly Slovácko a Brno, které získaly sedm bodů. Bez prohry je i Liberec, ale ten hrál třikrát nerozhodně. Zklamáním je desáté místo Plzně, která vyhrála pouze úvodní utkání se Slavií 2:1 a špatné výsledky způsobily vyhazov pro jinak dobrého trenéra Miroslava Koubka. Slavia si napravila reputaci ve 4. kole vítězstvím 4:0 nad Jihlavou. Při tom dvě branky vstřelil kanonýr Milan Škoda. Po brance připojili Deli a Souček. Bylo to první ligové vítězství Slavie nad Jihlavou od jejího postupu mezi elitu. Tabulku uzavírají Bohemians a Olomouc se třemi a Ostrava s jedním bodem. Navíc zápas Baníku ve Zlíně byl na dvacet minut přerušen, pro řádění ostravských fanoušků. V příštím kole se střetne Baník se Slavií a ostravští fanoušci doufají, že utkání bude bez incidentu.

abe-sport.cz

***

Tabulka Synot ligy

1. Sparta	4	3	1	0	10:3	10
2. Zlín	4	3	0	1	4:3	9
3. Slovácko	4	2	1	1	8:8	7
4. Brno	4	2	1	1	4:4	7
5. Liberec	4	1	3	0	8:6	6
6. Příbram	4	2	0	2	9:8	6
7. Teplice	4	1	2	1	8:7	5
8. Dukla	4	1	2	1	7:7	5
9. Jablonec	4	1	2	1	6:6	5
10. Plzeň	4	1	2	1	6:6	5
11. Slavia	4	1	1	2	7:5	4
12. Boleslav	4	1	1	2	8:10	4
13. Jihlava	4	1	1	2	1:5	4
14. Bohemians	4	0	3	1	5:6	3
15. Olomouc	4	0	3	1	5:7	3
16. Baník	4	0	1	3	4:9	1

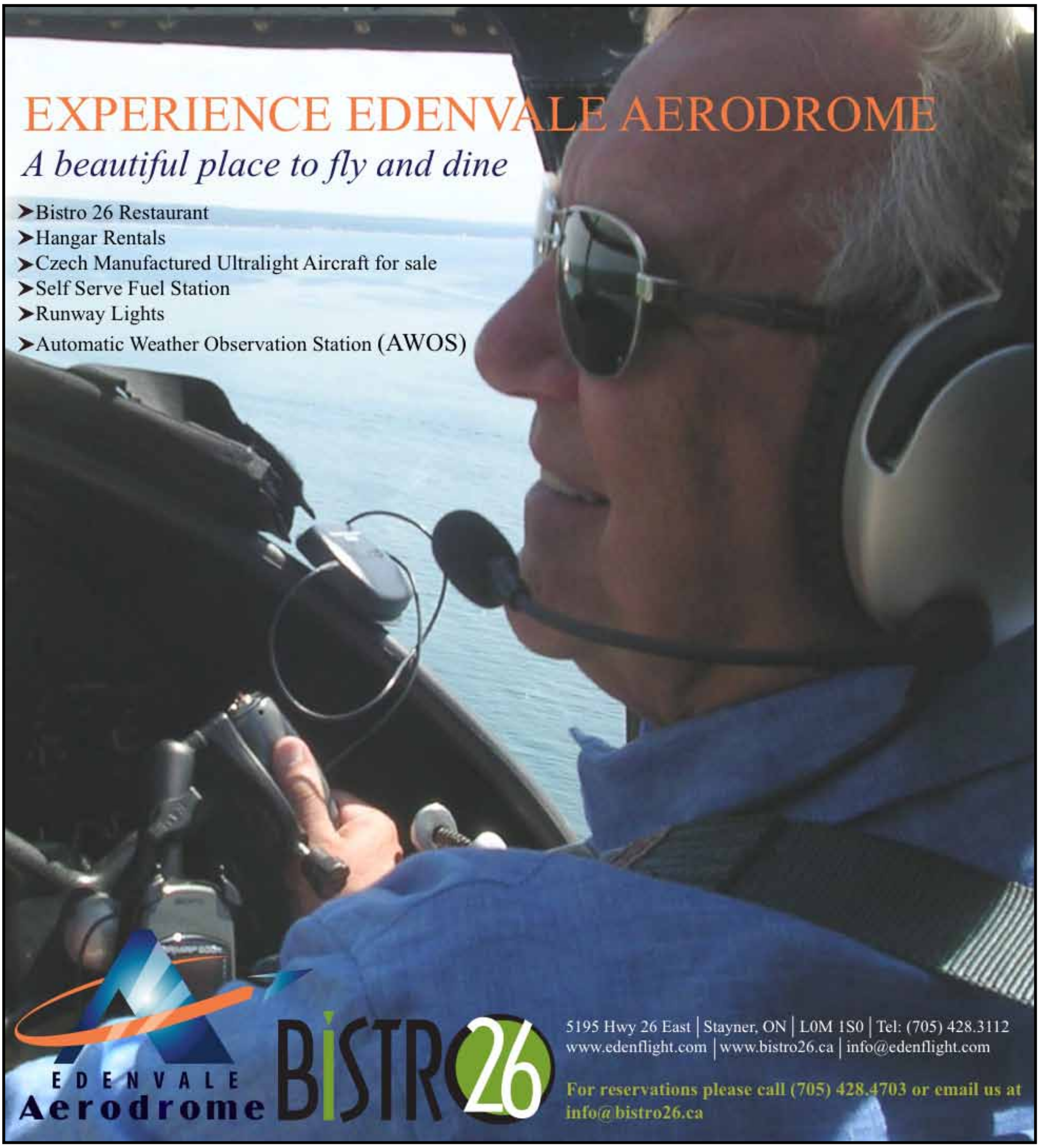

Elegance, šarm a bezprostřednost na ledě i mimo něj To byla Ája Vrzáňová

Nejen krasobruslařský svět se ve čtvrtek 30. července 2015 večer ponořil do smutku. Ve Spojených státech v 84 letech náhle zemřela legendární dvojnásobná mistryně světa Ája Vrzáňová, jediná česká, resp. československá majitelka zlata z MS.

Vrzáňová svůj první světový titul získala v roce 1949 v Paříži a v témže roce byla druhá na ME v Miláně. O rok dříve vybojovala bronz na ME v Praze a na olympijských hrách ve Svatém Mořici byla pátá. V roce 1950 triumfovala jak na ME v Norsku, tak na světovém šampionátu v Londýně.

Do Británie tehdy osmnáctiletá dívka odjížděla rozhodnutá emigrovat, protože od komunistického režimu už měla nalajnovanou trenérskou dráhu v Moskvě. Po úspěšné obhajobě požádala v Londýně o politický azyl a posléze našla druhý domov v New Yorku. Ve Spojených státech působila jako profesionální bruslařka v lední revue a posléze se svým manželem, rovněž emigrantem Pavlem Steindlerem, podnikala.

Přestože se komunisté pokusili její jméno vymazat z historie, Vrzáňová na svou rodnou zemi nikdy nezanevřela. Do Česka a své milované Prahy se ale mohla znovu podívat až po listopadu 1989.

pn, Sport.cz

***

Večer pohárové zkázy

Plzeň tutově, Sparta možná. Takové byly vyhlídky na postup českých zástupců do play off Ligy mistrů. Jenže po odvetě skončily ve třetím předkole oba! Byl to večer obrovské pohárové zkázy a frustrace. Oba vyřazení ještě mají k dobru jako útěchu pokus o Evropskou ligu, jenže kvalitnější a lukrativnější Liga mistrů se českému fotbalu zase vyhne obloukem. A v konečném důsledku na to může doplatit i reprezentace usilující o postup na mistrovství Evropy... Před týdnem vypadalo vše nadějně. Plzeň vyhrála v Tel Avivu nad Maccabi 2:1 a byla jednou nohou v play off. Sparta remizovala v Moskvě s CSKA 2:2 a vezla domů nečekaně velkou naději.

Byly to však jen klamné iluze. Ačkoli Sparta vedla v odvetě již 2:0, stejně prohrála 2:3. A o dvě hodiny později padla doma 0:2 i Plzeň, takže v Lize mistrů také končí. Jeden kolaps větší než druhý.

Větší facka je to přece jen pro Plzeň. Za Vrbovy éry si navykla mašírovat v Evropě až do jarních bojů, loni však pohořela na samém startu. Jako mistr měla do hlavní soutěže snadnější cestu, pro play off se jí rýsoval hratelný soupeř. A najednou je ohrožena i sama akce Návrat do Evropy, kterou po loňském fiasku vyhlásil majitel klubu Paclík.

Stagnuje ovšem i Sparta. Deset let už se do Ligy mistrů nepodívala, jejím údělem jako by navždy zůstala chudší Evropská liga.

***

Báječný severočeský večer

Po černé středě, kdy z Ligy mistrů vypadly Sparta i Plzeň, vylepšily reputaci českého fotbalu Liberec s Jabloncem. Slovan ve čtvrteční odvetě 3. předkola Evropské ligy zvítězil na půdě Hapoelu Kirjat Šmona 3:0 a po domácí výhře 2:1 si zajistil účast v play off. Radost zažívají i hráči Jablonce, kteří uspěli na hřišti Kodaně 3:2 a přes porážku 0:1 z prvního střetnutí na severu Čech slaví postup! Obrovské drama se šťastným koncem pro fotbalisty Žiliny se událo v odvetě třetího předkola Evropské ligy na stadiónu v Poltavě. Svěřenci trenéra Adriána Guly byli na Ukrajině kousíček od vyřazení, v první nastavené minutě prodloužení prohrávali 0:3, jenže možná vůbec z posledního útoku soupeře neskutečně šokovali, když Brazilec William střelou o tyč poslal slovenský tým do play off! Žilina vyhrála v prvním utkání doma 2:0.

***

Slovenská Fortuna liga

4. kolo: Slovan-Ružomberok 2:1, Žilina-Dun. Streda 1:1, Senica-Trnava 0:0, Michalovce-Zl. Moravce 2:1, Myjava-Trenčín 0:1, Skalica-Podbrezová 0:0.

5. kolo: Ružomberok-Žilina 2:2, Skalica-Trnava 2:3, Dun. Streda-Trenčín 0:2, Myjava-Michalovce 2:1, Senica-Slovan 1:1, Zl. Moravce-Podbrezová 2:2.

***

Slovenská Fortuna liga

1. Trenčín	5	5	0	0	7:0	15
2. Myjava	5	3	0	2	8:8	9
3. Žilina	4	2	2	0	12:5	8
4. Slovan	5	2	2	1	6:5	8
5. Dun. Streda	5	2	2	1	6:5	8
6. Skalica	5	2	1	2	7:6	7
7. Senica	5	1	3	1	4:5	6
8. Podbrezová	4	1	2	1	8:6	5
9. Trnava	4	1	1	2	6:8	4
10. Michalovce	5	1	0	4	5:11	3
11. Ružomberok	4	0	2	2	5:8	2
12. Z. Moravce	5	0	1	4	5:12	1

FLY GRAN CANARIA

find out the Paradise in Lopesan Villa de Conde * * * *

SPECIAL PACKAGES $1342 CAD plus taxes $160

Toronto - Gran Canaria
Departures on Wednesdays at 9:45 pm
Arrivals on Thursdays at 12:25 pm

Gran Canaria - Toronto
Departures on Wednesdays at 1:05 pm
Arrivals on Thursdays at 6:45 pm

- Price per passenger
- Immediate Sales
- In September and October
- Airbus Economy
- Transfer to/from Hotel
- 6 Nights, Bed /Breakfast

blanka@premieregroup.com

UNIGLOBE Enterprise Travel

1221 Yonge Street (at Summerhill Ave.), Toronto
Tel: 416 504 3800
Toll Free: 1800 825 7577
Monday - Friday: 9:00 AM - 5:00 PM

IATA tico.ca CLIA 1810380

ROYAL LEPAGE Signature Realty

Rosti Brankovsky
Broker
Jedinečné služby

Jak prodat dům nebo kondo?
Rosti Brankovský, který má hodně zkušností s prodejem,
to může udělat za vás.
Jak koupit dům nebo kondo?
Když vidíte inzerát nebo nápis Dům na prodej.
Rosti Brankovský vám ho může ukázat.

Jsem tu pro vás!
Royal Le Page, Signature Realty
Independently owned and operated brokerage
416/443-0300 - direct 416/443-9268
www.brankovsky.com * e-mail: rostib@rogers.com

863 Bloor St. W.
Toronto, Ont.
(416) 533-0080

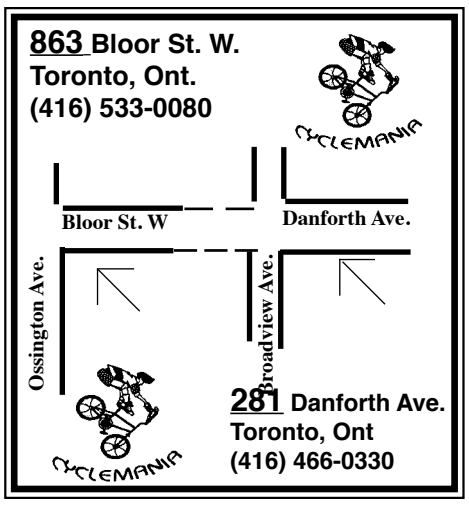

281 Danforth Ave.
Toronto, Ont
(416) 466-0330